

EUROOPA INIMÕIGUSTE KOHUS**KOHTUASJADE MITTEAMETLIKUD KOKKUVÕTTED JA TAUSTAD:****CAMPBELL JA FELL versus ÜHENDKUNINGRIIK**
28. juuni 1984. aasta kohtuotsus**A. Põhifaktid**

Novembris 1973 mõisteti hr Campbell ja isa Fell süüdi mitmes süüteo ning neid karistati vastavalt kümne- ja kaheteistkümneaastase vabaduskaotusega. Kogu vangistusaja jooksul rakendati nende suhtes kindlat julgeolekurežiimi.

16. septembril 1976. a leidis Albany vanglas aset vahejuhtum. Kuus isikut, nende hulgas ka kaebajad, korraldasid istumisstreigi, mille lõpetamiseks sekkusid vanglaametnikud. Sekkumise ajal said kaebajad ja mõned personali liikmed vigastada. Järgnevalt süüdistati kaebajaid vangla sisekorraeeskirja rikkumises. Vanglakomisjoni menetluse käigus mõisteti nad süüdi; mõistetud karistuse hulka kuulus tavaliselt eeskujuliku käitumise puhul karistusest ennetähtaegselt vabastamiseks nõutava kinnipidamisasutuses viibimise tähtaja oluline pikenedamine.

Isa Fell ja hr Campbell taotlesid vastavalt septembris ja novembris 1976 siseministrilt luba saada õigusabi vahejuhtumit ja neile tekitatud vigastusi käsitleva võimaliku tsiviilmenetluse jaoks. Sel ajal kehtinud korra kohaselt ei antud neile luba kuni nende kaebuse vanglasisesse juurdluse lõpetamiseni (isa Fellile veebruarini 1977 ja hr Campbellile detsembrini 1977).

Sõltumatu arstliku läbivaatuse taotlused, mille kaebajad esitasid kohe pärast vahejuhtumit, jätsid võimud rahuldamata. Vangla sisekorraeeskirja ja tava kohaselt ei tagata tavaliselt sellist läbivaatust süüdimõistetud isikule, välja arvatud juhul, kui isik on kohtumenetluse pooleks. Pärast seda, kui anti luba kohtuda advokaadiga, võis isa Fell 12. maini 1977. a konsulteerida advokaadiga üksnes vanglaametniku kuulates; alates sellest kuupäevast lubati tal Komisjonile esitatud avaldusega seoses vestelda väljaspool vanglaametniku kuuldekaugust.

Vangistuses viibimise ajal piirati isa Felli kirjavahetust sel ajal tema julgeolekukategooria puhul kehtinud vangla sisekorraeeskirja ja tava kohaselt. Eelkõige kaebas isa Fell, et tal ei võimaldatud pidada kirjavahetust kahe nunnaga – öde Poweri ja öde Benedictiga.

Pärast käesoleva kohtuasja põhjustanud sündmusi on Inglismaal ja Walesis kinnipeetavate kirjavahetuse ja külastuse kord oluliselt muutunud. See puudutab eelkõige isikuid, kellega kinnipeetavad võivad olla kirjavahetuses, seda, mis ajast saab õigusabi tsiviilmenetluse puhul, kui käsitletakse kohtlemist vanglas, ja õigusnõustajaga kohtumise tingimusi.

B. Menetlus Komisjonis

Kohtuasi sai alguse kahest kaebusest Ühendkuningriigi vastu, mis esitati Komisjonile 1977.

Mõlemad, nii hr Campbell kui ka isa Fell väitsid *inter alia*, et:

– vanglakomisjon mõistis nad süüdi distsiplinaarsüüdistuses, mis oma olemuselt ulatus "kriminaalsüüdistuseni", ilma et oleks võimaldatud konventsiooni artikli 6 tingimustele vastavat asja arutamist;

– õigusabi saamise lubamisega viivitamine tähendab, et on rikutud neile konventsiooni artikliga 6 tagatud õigust pöörduda kohtusse ja artikliga 8 tagatud õigust, et austataks nende korrespondentsi

saladust;

– sõltumatu arstliku läbivaatuse taotluse tagasilükkamine tähendab veel üht artikli 6 kohase õiguse rikkumist.

Isa Fell väitis veel, et:

– keeldumine lubada tal konfidentsiaalselt konsulteerida advokaadiga tähendab artiklite 6 ja 8 rikkumist;

– keeldumine lubada tal pidada kirjavahetust teatud isikutega tähendab artikli 8 rikkumist;

– tema kaebuse menetlemiseks puudus tõhus õiguskaitsevahend, millega rikuti artiklit 13.

6. mai 1978. aasta, 9. oktoobri 1980. aasta ning 14. ja 19. märtsi 1981. aasta otsusega tunnistas Komisjon kaebused osaliselt vastuvõetavaks; muu hulgas tunnistati siseriiklike õiguskaitsevahendite ammendamata jätmise tõttu vastuvõetamatuks isa Felli kaebus vanglakomisjoni menetluse kohta, mis esitati konventsiooni artikli 6 alusel. Komisjon ühendas viimati nimetatud otsuses kaks kaebust.

12. mai 1982. aasta ettekandes esitas Komisjon arvamuse:

– üheksa poolthäälega, kolm ei osalenud hääletamises, et hr Campbelli asja menetlus vanglakomisjonis tõi kaasa tema artikli 6 järgsete õiguste rikkumise;

– ühehäälselt, et sõltumatu arstliku läbivaatuse taotluse rahuldamata jätmine ei tähenda artikli 6 lõike 1 rikkumist;

– ühehäälselt, et keeldumine lubada isa Fellil konsulteerida advokaadiga vanglaametniku juuresolekuta tähendas artikli 6 lõike 1 rikkumist, ning ei ole vaja arutada, kas rikutud on ka artiklit 8;

– ühehäälselt, et keeldumine lubada isa Fellil pidada kirjavahetust öde Poweri ja öde Benedictiga tähendas artikli 8 rikkumist;

– ühehäälselt, et isa Fellile ei olnud tema kaebuse menetlemiseks kättesaadav tõhus õiguskaitsevahend, ja et sellega seoses rikuti konventsiooni artiklit 13.

Komisjon esitas asja Kohtule 14. oktoobril 1982.

VÄLJAVÕTE KOHTUOTSUSEST

ÕIGUSLIK PÕHJENDUS

I. ESMASED KAITSEVÄITED

A. Vanglakomisjoni menetlusega seotud siseriiklike õiguskaitsevahendite väidetav ammendamata jätmine hr Campbelli poolt

56. Valitsus väitis oma 17. märtsi 1983. aasta seletuskirjas Kohtule, et hr Campbell ei ammendanud enda asjas vanglakomisjoni menetluse kohtuliku läbivaatamise, *certiorari* [märkus](#) ¹määruse taotlemata jätmise tõttu (vt punktid 15 ja 39–41) kõiki siseriiklike õiguskaitsevahendeid ning seetõttu ei ole vaja arvestada tema kaebusi seoses kõnealuse menetlusega.

57. Kohus võtab sellised esialgsed kaitsevähited teadmiseks sellises ulatuses, nagu vastustav riik on need Komisjonis juba esitanud, ja sel määral nagu nende laad ja asjaolud lubavad; tavaliselt tuleb seda teha esialgses vastuvõetavuse üle otsustamise järgus. Kui need tingimused ei ole täidetud, ei saa valitsus esitada kaitsevähiteid Kohtus (vt *inter alia* 13. mai 1980. a Artico kohtuotsus. – Seeria A, nr 37, lk 12 ja 13, punktid 24 ja 27).

1. Kaitsevähite esitamise õigusest ilmajätmine

58. Valitsuse seisukohad hr Campbelli avalduse vastuvõetavuse kohta esitati Komisjonile 20. detsembril 1977; nendes ei tõstatatud siseriiklike õiguskaitsevahendite ammendamise küsimust seoses vanglakomisjoni menetlusega. Üksnes märkustes asja tehilolude kohta (13. detsember

1978. a) taotles valitsus, et Komisjon lükkaks menetlusi käsitlevad kaebused konventsiooni artiklite 26 ja 29 alusel tagasi seetõttu, et ei ole esitatud *certiorari* taotlust. Komisjon, olles 6. mail 1978 tunnistanud kaebused vastuvõetavaks, leidis 14. ja 19. märtsil 1981, et artikli 29 kohaldamiseks ei ole alust, ja et see säte nõuab ühehäälsust.

59. Kohus märgib, et *Division Court* leidis 6. detsembril 1977 St. Germaini kohtuasjas, et *certiorari* ei ole vanglakomisjoni menetluse puhul võimalik (vt punkt 39 b). Järelikult oleks valitsusel olnud kaks nädalat hiljem raske väita Komisjonis, et see kaitsevahend oli kättesaadav, mis oleks vastupidine *Division Court*'is riigikassa advokaadi juhendatud Hulli vanglakomisjoni õigusnõustaja esitatud argumentidele. Vastupidiselt Komisjoni esindaja arvamusele leiab Kohus, et kuna võimud olid siseriiklikus menetluses olnud edukad, oleks valitsus vaevalt jäänud arvamusele, et tegemist oli ebamäärase või Inglise õiguses lahendamata küsimusega ning seetõttu pidanuks hr Campbell esitama asja Kohtusse. St. Germaini asjas toimetati teatis apellatsioonkaebuse esitamise kohta kohale 20. detsembril 1977. a, kuid asi lahendati lõplikult alles 3. oktoobril 1978, kui apellatsioonikohus tühistas *Division Court*'i otsuse (vt punkt 39c). 1978. a kohtuotsus oli kindlasti see, mis ajendas valitsust täiendama oma esialgseid argumente ja nendes tingimustes ei arva Kohus, et valitsuselt oleks põhjendatult loodetud ammendamata jätmist käsitlevate kaitsevaidete esitamist menetluse varasemas järgus (vt eespool nimetatud Artico kohtuotsus, *ibid.*, lk 13, punkt 27, alapunkt 3). Järelikult ei ole tegemist kaitsevaidete esitamise õigusest ilmajätmisega.

2. Kas kaitsevaidete on hästi põhjendatud

60. Konventsiooni artikkel 26 nõuab vaid selliste õiguskaitsevahendite kasutamist, mis on seotud väidetava rikkumisega ning on ühtlasi kättesaadavad ja piisavad (vt *inter alia* 6. novembri 1980. aasta Van Oosterwijki kohtuotsus. – Seeria A, nr 40, lk 13, punkt 27). Seoses hr Campbelliga ei esitanud Komisjon oma arvamust, kas *certiorari* õiguskaitsevahend kuulub sellesse kategooriasse.

61. Enne kui saab kohustada õiguskaitsevahendit ammendamata, peab selle olemasolu olema piisavalt kindel (vt 18. juuni 1971. aasta De Wilde'i, Oomsi ja Versypi kohtuotsus. – Seeria A, nr 12, lk 34, punkt 62; 27. veebruari 1980. aasta Deweeri kohtuotsus. – Seeria A, nr 35, lk 18, punkt 32 ning *mutatis mutandis* 24. juuni 1982. aasta Van Droogenbroeck'i kohtuotsus. – Seeria A, nr 50, lk 30, punkt 54). Kui hr Campbell esitas kaebuse Komisjonile (4. märts 1977), ei osutanud miski, et *certiorari* on kohaldatav vanglakomisjoni menetluse suhtes; nagu apellatsioonikohus St. Germaini kohtuasjas märkis, puudus selles punktis õigusteoreetiline seisukoht või pretsedent (vt punkt 39c). 3. oktoobri 1978. aasta apellatsioonikohtu otsusega seisukoht selles asjas siiski muutus ning sedastati, et kinnipeetav võib taotleda selliste distsiplinaarmenetluste kohtulikku läbivaatamist. Sellest hoolimata tuleb meelde tuletada, et Campbelli asjas on põhimõtteliselt *certiorari* taotlemiseks ettenähtud tähtaeg ammu möödunud (vt punkt 41 ja eespool nimetatud De Wilde'i, Oomsi ja Versypi kohtuotsus. – Seeria A, nr 12, lk 34–35, punkt 62). On õige, et taotluse esitamise tähtaega võib ennistada, ning tõepoolest valitsus väitis, et kui hr Campbell oleks taotlenud menetlusluba kohe pärast *Division Court*'i teist otsust St. Germaini asjas (15. juuni 1979), ei oleks seda taotlust tagasi lükatud; siiski möönavad nad, et praegu ei saaks ta ilmselt luba, sest temapoolset tähtaja möödalaskmist loetakse ülemääraseks ja vabandamatuks (vt punktid 15, 40 ja 41). Õiguskaitsevahendi kättesaadavust tuleb hinnata nende asjaolude valguses.

62. Valitsus möönis asja läbivaatamisel Kohtus, et õiguskaitsevahend ei oleks olnud tõhus olulise hulga kaebuste suhtes, nimelt: kaebaja võimetus saada õigusabi enne asja arutamist vanglakomisjonis, asjaolu, et vanglakomisjon ei viinud menetlust läbi avalikult ega kuulutanud oma otsust avalikult, ning väide, et vanglakomisjon ei olnud "sõltumatu". Valitsus asus samale seisukohale ka õigusesindaja osavõtu suhtes asja arutamisest komisjonis, arvestades seejuures ka Tarranti asja lõpptulemust. Kohus märgib, et selles kohtuasjas tuvastati vastupidi valitsuse arvamusele, et asja kohtuliku läbivaatamise avaldus *certiorari* määruse taotlemiseks oleks taganud tõhusa õiguskaitsevahendi põhjendamatu otsuse vastu jätta esindaja võimaldamata (vt punkt 36 *in fine*). Kuigi nüüdseks on seadust selles mõttes selgitatud, jääb püsima tõsiasi, nagu valitsus selle omaks võttis, et hr Campbellil ei ole enam lootust saada oma asjas luba selle õiguskaitsevahendi kasutamiseks.

63. On tõsi, et jäävad hr Campbelli teised kaebused, nimelt: tema väited, et vanglakomisjon ei olnud "erapooletu" ega võimaldanud talle "ausat" asja arutamist, et rikuti süütuse presumptsiooni, et ta ei olnud piisavalt informeeritud süüdistusest enda vastu, tal ei olnud enda kaitse ettevalmistamiseks küllalt aega ning et ta jäeti ilma tunnistajatega seotud õigustest. Nende kaebuste kohta väitis valitsus, et pärast 3. oktoobrit 1978 võinuks ja pidanuks taotlema nende menetluse kohtuliku läbivaatamist. Ehkki apellatsioonikohtu otsusega St. Germaini asjas oli kehtestatud asja kohtuliku läbivaatamise taotlemist võimaldav õiguskaitsevahend, mis valitsuse esildise kohaselt oli hr Campbellile veel kättesaadav, otsustas Komisjon kaebust sel põhjusel tagasi mitte lükata. Kohtu arvates oli hr Campbellil selles olukorras õigus tugineda Komisjoni otsusele, et taotlema oma kohtuasja läbivaatamist konventsiooni alusel, ja jätta taotlemata vanglakomisjoni menetluse kohtulik läbivaatamine siseriiklikus kohtus. Peale selle möönab valitsus, et seda õiguskaitsevahendit ei ole tal ilmselt enam võimalik kasutada. Seetõttu leiab Kohus, et oleks ebaõiglane tunnistada need kaebused praegu vastuvõetamatuks siseriiklike õiguskaitsevahendite ammendamata jätmise tõttu.

B. Vanglakomisjoni menetlust käsitlevate isa Felli kaebuste vastuvõetavus

64. Vanglakomisjoni menetlust käsitlevad isa Felli kaebused tema asjas tunnistas Komisjon vastuvõetamatuks seepärast, et Komisjoni otsuse tegemise ajal (14. ja 19. märtsil 1981) ei olnud isa Fell ammendanud kõiki siseriiklikke õiguskaitsevahendeid *certiorari* taotlemiseks (vt punkt 53). Oma seletuskirjas Kohtule väitis isa Fell, et eespool nimetatud kaebused on nüüd vastuvõetavad, sest ta on vastava taotluse esitanud, ehkki edutult (vt punkt 15).

65. Kohtu loodud pretsedendiõiguse kohaselt ei saa Komisjoni otsuse peale, millega viimane lükkab vastuvõetamatuks peetavad avaldused tagasi, edasi kaevata ning Kohus on pädev lahendama vaid Komisjoni poolt vastuvõetavaks tunnistatud kaebusi (vt *inter alia* eespool nimetatud De Wilde'i, Oomsi ja Versypi kohtuotsus. – Seeria A, nr 12, lk 30, punkt 51, 18. jaanuari 1978. aasta kohtutosus liri *versus* Ühendkuningriik. – Seeria A, nr 25, lk 63, punkt 157, ning 10. detsembri 1982. aasta Foti ja teiste kohtuotsus. – Seeria A, nr 56, lk 14, punktid 40–41). Järelikult ei ole kohus pädev isa Felli esildist läbi vaatama.

II . VANGLAKOMISJONI MENETLUS HR CAMPBELLI ASJAS

66. Hr Campbell väitis, et vanglakomisjon mõistis ta süüdi distsiplinaarsüüdistuses, mis oma sisult ulatus "kriminaalsüüdistuseni", ilma et talle oleks võimaldatud konventsiooni artikli 6 nõuetele vastavat asja arutamist, mis annab teatud garantiid "tsiviilõiguste ja -kohustuste või temale esitatud kriminaalsüüdistuse üle otsustamise korral".

A. Artikli 6 kohaldamine

1. "Kriminaalsüüdistuse" olemasolu

67. Komisjon tuli järeldusele, et vanglakomisjoni menetluses hr Campbelli asjas sisaldus "kriminaalsüüdistuse" üle otsustamine ja seetõttu on artikkel 6 kohaldatav. Selle seisukoha eitamine oli valitsuse põhiargument.

68. Kohtul oli samasuguse juhtumiga tegemist Engeli ja teiste kohtuasjas, mida tsiteeriti käesoleva menetluse osaliste argumentides. Pärast tähelepanu pööramist "kriminaalsüüdistuse" mõiste "autonoomsusele" artiklis 6 esitatud sõnastuses tõi Kohus oma 8. juuni 1976. aasta otsuses selles asjas (Seeria A, nr 22, lk 33–35, punktid 80–82) välja järgmised põhimõtted, mida taastunnustati 21. veebruari 1984. aasta Öztürki kohtuotsuses (Seeria A, nr 73, lk 17–18, punktid 48–50).

a) Konventsioon ei takista lepinguosalistel riikidel kriminaal- ja distsiplinaarõiguse eristamist ega teineteisest lahutamist, kuid see ei tähenda, et selline vahetegemine oleks konventsiooni rakendamisel määrav.

b) Kui lepinguosaline riik, käsitades tegu kuriteo asemel distsiplinaarüleastumisena, saaks oma äranägemisel vältida artiklite 6 ja 7 põhipunkte, tähendaks see nende sätete kohaldamise allutamist riigi suveräänsele tahtele. Nii kaugeleulatuv tõlgendus võib viia tulemuseni, mis ei sobi kokku konventsiooni eesmärkide ja sihtidega.

69. Engeli ja teiste kohtuotsuses täpsustas Kohus, et "kriminaalse" ja "distsiplinaarse" eristamisel pidas ta silmas üksnes kõnealuses asjas käsitletud valdkonda, nimelt sõjaväeteenistust. Kohtul on

teada, et vangla puhul on distsiplinaarse erirezhiimi kehtestamisel praktilised ja poliitilised põhjused, näiteks julgeolekukaalutlused ja avaliku korra huvid, vajadus tegelda võimalikult kiiresti vangistatute väärkäitumisjuhtudega, spetsiifiliste sanktsioonide kättesaadavus, mis ei pruugi olla tavalise kohtu kasutada, ja vanglavõimude soov jääda lõppastmes vastutavaks oma asutuse korra eest.

Asja õiglase arutamise tagamine, mis on artikli 6 eesmärk, on siiski konventsiooni järgi iga demokraatliku ühiskonna üks põhiprintsiipe (vt 21. veebruari 1975. aasta Golderi kohtuotsus. – Seeria A, nr 18, lk 18, punkt 36). Nagu Golderi kohtuotsus näitab, ei tohi õiglus peatuda vanglavärava ees ning mingit õigustust ei ole vangistatu ilmajätmiseks artikli 6 kaitsest, kui see on asjakohane.

Sellest järeldub, et Engeli ja teiste kohtuotsuses sätestatud põhimõtted kehtivad *mutatis mutandis* ka kinnipidamisasutuse suhtes ning eespool nimetatud põhjused ei või hoolimatult kõrvale tõrjuda vajadust säilitada ka seal artikli 6 eesmärkide ja sihtidega kooskõlas olev "kriminaalse" ja "distsiplinaarse" eristamine. Järelikult tuleb kindlaks teha, kas menetlust hr Campbelli vastu tuleb käsitleda kui konventsiooni raames "kriminaalsüüdistuse" valdkonda kuuluvat. Seetõttu leiab Kohus, et on õige kohaldada nimetatud kohtuotsuses sõnastatud kriteeriume, pidades ühtlasi silmas erinevat konteksti.

70. Esiteks tuleb kindlaks teha, kas kõne all olevat õigusrikkumist määratlev tekst kuulub siseriikliku õigussüsteemi kohaselt kriminaalõiguse, distsiplinaarõiguse või kattuvalt mõlemasse valdkonda (vt eespool nimetatud Engeli ja teiste kohtuotsus. – Seeria A, nr 22, lk 34–35, punkt 82).

On selge, et Inglise õiguse kohaselt kuulub õigusrikkumine, milles hr Campbelli süüdistati, distsiplinaarõiguse valdkonda: sisekorraeeskirja punkt 47 sätestab, et selline kinnipeetava käitumine on "distsipliini rikkumine" ning sisekorraeeskirjas on ette nähtud, kuidas seda tuleb vangladistsipliini erirezhiimi kohaselt käsitleda (vt punktid 27–31). Apellatsioonikohtu otsus St. Germaini asjas kinnitab, et siseriikliku õiguse kohaselt ei kuulu vanglakomisjoni menetlused kriminaalõiguse valdkonda, need ei ole "kriminaalkohtuasjad või -küsimused" (vt punkt 37). Kohtunik Shaw avaldas nimetatud otsuse puhul arvamust, et selline menetlus on põhiolemuselt siseriiklik distsiplinaarimenetlus, mille eesmärgiks ei ole käsitleda väärkäitumise juhtu seotuna avaliku õiguse ja avaliku huviga, vaid on kavandatud üksnes selleks, et säilitada vanglas korda. Kohus märgib, et muude eesmärkide kõrval on just nimelt selleks antud siseministri pädevusse eeskirjade kehtestamine 1952. aasta vanglaseaduse 47. jao lõike 1 kohaselt (vt punkt 26). Sellest olenemata märgib Kohus ka, et McConkey ja Tarranti kohtuotsuses tõmmati teatud paralleele vanglakomisjoni menetluse ja kriminaalmenetluse vahel (vt punkti 37 kokkuvõtte).

71. Igal juhul on siseriikliku õigusega piiritletud tunnustel üksnes suhteline väärtus; palju olulisem on õigusrikkumise tõeline olemus (vt eespool nimetatud Engeli ja teiste kohtuotsus, *ibid.*, lk 35, punkt 82).

Sellega seoses tuleb meeles pidada, et vangi väärkäitumine võib esineda mitmel viisil; teatud teod on selgelt üksnes sisedistsipliini küsimused, samas kui teisi ei saa käsitleda samas valguses. Esiteks võivad mõned asjad olla tõsisemad kui teised; tegelikult jaotab sisekorraeeskirja õigusrikkumisi raskusastme järgi, liigitades hr Campbelli poolt toime pandud "eriti raskete alla" (vt punkt 27). Teiseks, mõne teo seadusvastasus ei pruugi sõltuda faktist, et see on pandud toime vanglas: mõni tegu, mis sisekorraeeskirja kohaselt tähendab õigusrikkumist, võib ka kriminaalõiguse kohaselt tähendada õigusrikkumist. Neile üleastumistele, millega rakendatakse rasket kehalist vägivalda vanglaametnike suhtes, võib vastata "isikuvastasest ründest tingitud kehavigastus" ning kuigi vastuhakk ja vastuhakule kihutamine ei ole iseenesest õigusrikkumised üldise kriminaalõiguse järgi, võivad faktid anda alust esitada kriminaalsüüdistus vandenõus (vt punkt 30). Samuti tuleb meeles pidada, et vähemalt teoreetiliselt ei ole midagi, mis takistaks sellise teo suhtes kohaldada nii kriminaal- kui ka distsiplinaarimenetlust (*ibid.*).

Kohus leiab, et need tegurid, mis iseenesest ei sunni järeldama, et õigusrikkumisi, milles süüdistati kaebajaid, tuleb konventsiooni eesmärkidel käsitleda "kriminaalsena", annavad õigusrikkumisele teatud värvingu, mis ei mahu täielikult puhta distsiplinaarasja raamidesse.

72. Järelikult tuleb pöörduda eespool nimetatud Engeli ja teiste kohtuotsuses (*ibid.*, lk 35, punkt 82) ja Öztürki kohtuotsuses (Seeria A, nr 73, lk 18, punkt 50) sõnastatud viimase kriteeriumi poole, nimelt karistuste olemuse ja raskusastme poole, mis hr Campbelli ähvardasid. Raskeimad

karistused, mida tema suhtes võidi kohaldada, olid vanglakomisjoni otsuse tegemise ajal tema puhul võimaliku karistusest ennetähtaegse vabastamise edasilükkamine (peaaegu kolme aasta võrra), teatud eesõigustest ilmajätmine määramata ajaks ning iga õigusrikkumise eest ühistööst kõrvaldamine, sissetuleku kinnipidamine ja kartserisse paigutamine kuni 56 päevaks; tegelikult mõisteti talle karistusest ennetähtaegse vabastamise edasilükkamine kokku 570 päeva võrra ja teiste nimetatud karistustena kokku 91 päeva (vt punktid 14 ja 28).

Nii St. Germaini kohtuotsuses kui ka konventsioonis ettenähtud institutsioonides toimus märkimisväärne arutelu karistusest ennetähtaegse vabastamise ja sellest ilmajätmise olemuse üle. Inglise õiguse järgi on ennetähtaegne vabastamine diskretsiooni järgi toimuv meede (vt punkt 29). Inglise kohtud käsitlevad seda tehniliselt pigem privileegina kui õigusena, kuid apellatsioonikohus märkis St. Germaini asjas, et "kuigi formaalselt võis karistusest ennetähtaegne vabastamine olla privileegi andmine, oli ennetähtaegse vabastamise kaotus tegelikult karistus või isiku õigusi mõjutav vabastusest ilmajätmine."

Kohus omalt poolt ei leia, et eesõiguse ja õiguse eristamisest oleks käesoleval juhul suurt abi; olulisem on see, et ennetähtaegse vabastamise andmise praktika – mille kohaselt kinnipeetav vabastatakse karistuse alguses talle teatatud ennetähtaegse vabastamise eeldataval päeval, välja arvatud juhul, kui ta ennetähtaegsest vabastamisest distsiplinaarmentluses on ilma jäetud (vt punkt 29) – loob õiguspärase ootuse saada vabadus tagasi enne kinnipidamistähtaja lõppu. Ennetähtaegsest vabastamisest ilmajätmise tagajärjeks on niisiis kinnipidamise pikenedmine üle ootustele vastava perioodi. Eelnevat kinnitab järgmine lõik kohtunik Walleri kohtuotsusest St. Germaini asjas:

".. oli tavapärane .., et kinnipeetavale lubatakse pärast karistuse mõistmist tema vanglasse saabumisel täielik ennetähtaegne vabastamine ning talle öeldakse siis tema varaseim vabastamise kuupäev. Olenemata sellest, kas tegu on õiguse või privileegiga, võib kinnipeetav eeldada, et ta vabastatakse nimetatud kuupäeval, välja arvatud juhul, kui ta ennetähtaegsest vabastamisest ilma jäetakse. Kohtunik Reid osutas õigustest või eesõigustest ilmajätmistele kui võrdselt olulistele, ning ma nõustun lugupidavalt temaga. Minu arvates ei ole oluline, kas ennetähtaegne vabastamine on õigus või privileeg. Vaja on arvestada ka [X] kohtuasja, kelle puhul otsustati ennetähtaegne vabastamine edasi lükata 720 päeva võrra. Seetõttu oleks ta pidanud kandma karistust oma varaseimast vabastamise kuupäevast peaaegu kaks aastat kauem. See, millest ta ilma jäi, oli väga oluline privileeg." ([1979] 1 All England Law Reports, lk 723j–724b) Eespool nimetatud Engeli ja teiste kohtuotsuses (*ibid.*, lk 35, punkt 82) sätestas Kohus, et võimalik vabaduskaotuslik karistus on üldiselt "kriminaalõiguse" valdkonda kuuluv karistus. On tõsi, et käesoleval juhul on vangistuse õiguslikuks aluseks isegi pärast vanglakomisjoni otsust jäänud esialgne vabaduskaotuslik karistus, millele ei lisatud midagi (vt punkt 29). Kohus arvab siiski, et hr Campbelli ähvardav ennetähtaegsest vabastamisest ilmajätmine ja tegelikult mõistetud edasilükkamine toovad tema vangistuse pikkuse puhul kaasa nii tõsised tagajärjed, et neid tuleb konventsiooni raames käsitada "kriminaalkaristustena". Põhjustades vangistuse olulise pikenedmise võrreldes eeldatavaga, sarnanes sanktsioon vabaduskaotuslikule karistusele, isegi kui see tehniliselt nii ei olnud, ning konventsiooni eesmärk nõuab, et sellise raskusastmega meetmete kohaldamisega kaasneksid artikliga 6 tagatud õigused. Seda järeldust ei muuda fakt, et oluline hulk ennetähtaegselt vabastamise päevi taastati kaebajale järgnevalt (vt punkt 16).

73. Seepärast leiab Kohus, arvestades mõlemat, nii õigusrikkumise "erilist raskust" (vt punkt 27), milles hr Campbelli süüdistati, kui ka teda ähvardava karistuse raskust ja laadi – ja mis tegelikult järgnes –, et vanglakomisjoni menetluse suhtes on käesoleval juhul artikkel 6 kohaldatav. Järelikult ei ole vaja arvestada muud karistust kui ilmajätmist karistusest ennetähtaegsest vabastamisest, mida hr Campbelli suhtes oleks kohaldatud või tegelikult kohaldati.

2. "Tsiiviilõiguste üle otsustamise" olemus

74. Arvestades eelmises punktis esitatud järeldusi, on vaja kindlaks teha, kas eespool nimetatud menetluses sisaldub "tsiviilõiguste üle otsustamine". Nagu Komisjon leiab ka Kohus, et nimetatud küsimus ei paku käesolevas kohtuasjas otsustamiseks huvi (vt eespool nimetatud Deweeri kohtuotsus. – Seeria A, nr 35, lk 24, punkt 47).

B. Vastavus artikliga 6

75. Hr Campbell väitis, et vanglakomisjonis ei võimaldatud talle "õiglast asja arutamist", nagu on

ette nähtud artikli 6 lõikes 1 ja lõike 3 punktides a–d. Samuti väitis ta, et rikuti süütuse presumptsiooni (artikli 6 lõige 2).

1. Artikli 6 lõige 1

76. Konventsiooni artikli 6 lõige 1 on järgmine:

"1. Igaühel on oma tsiviilõiguste ja -kohustuste või temale esitatud kriminaalsüüdistuse üle otsustamise korral õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus, seaduse alusel moodustatud õigusemõistmise volitustega institutsioonis. Kohtuotsus kuulutatakse avalikult, kuid ajakirjanikke ja üldsust võidakse demokraatlikus ühiskonnas eemaldada kas kogu või osast protsessist kõlbluse, avaliku korra või riigi julgeoleku huvides või kui seda nõuavad alaealiste huvid või osapoolte eraelu kaitse või eristel asjaoludel, kui avalikkus võib kahjustada õigusemõistmise huve, ulatuses, mis on kohtu arvates vältimatult vajalik." Käesolevas asjas ei tekkinud vaidlust, kas vanglakomisjon on oma menetlusi läbi viies "seaduse alusel moodustatud õigusemõistmise volitustega institutsioon". Tegelikult on selge, et asjakohane Inglise seadus omistab vanglakomisjonile vaidlusaluse küsimuse valdkonnas pädevuse siduva otsuse tegemiseks ja *dictum* [märkus 2](#) St. Germaini asjas tõestab, et see on kohtu ülesanne (vt punktid 38 ja 39). Artikli 6 lõike 1 mõistet "õigusemõistmise volitustega institutsioon" ei tule tingimata mõista kui klassikalises mõttes kohut, mis on integreeritud riigi kohtusüsteemi (vt *mutatis mutandis* 5. novembri 1981. aasta kohtuotsus X *versus* Ühendkuningriik. – Seeria A, nr 46, lk 23, punkt 53).

a) "Sõltumatu" õigusemõistmise volitustega institutsioon

77. Hr Campbell avaldas, et vanglakomisjon, kes arutas tema asja, ei olnud "sõltumatu" õigusemõistmise volitustega institutsioon artikli 6 lõike 1 tähenduses. Ta väitis, et vanglakomisjon tähendab üksnes "marionette", keda kinnipeetavad ei pea sõltumatuks ja kes tegelikkuses on täitevvõimu käepikendus: mitme oma ülesande puhul alluvad nad vanglavõimude kontrollile ja peavad järgima siseministri juhtnõore. Eelkõige väideti, et need isikud ei olnud oma menettejarolli täites sõltumatud.

Komisjon väitis, et kuigi vanglakomisjon oli seaduslikult kohustatud tegutsema sõltumatult ja erapooletult, ei olnud see iseenesest piisav: selleks et olla tõeliselt "sõltumatu", peab asjaomane organ oma ülesandeid täites ning institutsioonina käituma täitevvõimust sõltumatuna ning selline sõltumatus tagab, et valitseks õiglus. Komisjoni arvates puudus vanglakomisjonil vajalik institutsiooniline sõltumatus: esiteks, vanglakomisjoni liikmed nimetas siseminister kindlaksmääratud ajavahemikuks ja nad ei olnud ametist kõrvaldamatud; teiseks, kuigi vanglakomisjoni liikmed ei kuulunud juhtkonda, hoidsid tema teised ülesanded teda igapäevaselt vanglaametnikega ühenduses viisil, mis on identifitseeritav vangla juhtimisena. Valitsus vaidlustas selle järelduse. Ta väitis *inter alia*, et vanglakomisjon ei olnud vangla juhtimisstruktuuri osa: ta oli nii kohalikul kui ka siseriiklikul tasandil vangla juhtkonnast sõltumatu ning oma haldusülesandeid täites ei tegutsenud ta täitevvõimu nimel.

78. Määrates kindlaks, kas institutsiooni võib käsitleda "sõltumatuna" – eriti täitevvõimust ja asja pooltest (vt *inter alia* 23. juuni 1981. aasta Le Compte, Van Leuveni ja De Meyere kohtuotsus. – Seeria A, nr 43, lk 24, punkt 55) –, arvestas Kohus selle liikmete nimetamise korda ja nende ametisoleku aega (*ibid.*, lk 24–25, punkt 57), tagatiste olemasolu välise surve vastu (vt 1. oktoobri 1982. aasta Piersacki kohtuotsus. – Seeria A, nr 53, lk 13, punkt 27) ning küsimust, kas institutsioon jätab sõltumatu mulje (vt 17. jaanuari 1970. aasta Delcourt'i kohtuotsus. – Seeria A, nr 11, lk 17, punkt 31).

Vanglakomisjoni "sõltumatuse" puudumist osutavaid fakte, millele tugineti käesolevas asjas, käsitletakse järjekorras.

79. Vanglakomisjoni liikmed nimetas siseminister, kes vastutab Inglismaa ja Walesi kinnipidamisasutuste haldamise eest (vt punktid 26 ja 32).

Kohus ei leia, et see kinnitaks liikmete sõltuvust täitevvõimust: teistpidi leida tähendaks, et kohtute haldamise valdkonna eest vastutava ministri nimetatud või soovitatud kohtunikud ei ole ka "sõltumatud". Peale selle, kuigi on õige, et siseminister võib anda vanglakomisjonile tema ülesannete täitmiseks juhtnõore (vt punkt 35), ei kehti need juhtnõored, kui vanglakomisjon on menetteja rollis.

80. Vanglakomisjoni liikmed on nimetatud kohale kolmeks aastaks või siseministri nimetatud lühemaks perioodiks (vt punkt 32).

Ametiaeg on mõõndavasti suhteliselt lühike, kuid nagu Kohus märgib on selleks väga arusaadav põhjus: liikmed ei saa oma töö eest tasu (*ibid.*) ning kui periood oleks pikem, võiks osutada raskeks leida isikuid, kes soovivad võtta ja on sobivad võtma endale ränkraskeid ja olulisi ülesandeid sisaldavat kohustust.

Kohus märgib, et sisekorraeeskiri ei sisalda norme vanglakomisjoni liikmete tagasikutsumise ega ka nende kõrvaldamatuse garantiide kohta.

Kuigi ilmneb, et siseminister võiks nõuda liikmete tagasiastumist, võib see juhtuda üksnes kõige äärmuslikumas olukorras ja selle võimaluse olemasolu ei saa käsitada ähvardusena vanglakomisjoni liikmete sõltumatuse suhtes, kui nad täidavad oma kohtufunktsiooni.

On tõsi, et kohtunike kõrvaldamatust nende ametiajal täitevvõimu poolt tuleb üldiselt käsitada nende sõltumatuse tagatisena ja järelikult kuulub see artikli 6 lõike 1 garantiide hulka. Selle kõrvaldamatuse formaalse tunnustamise puudumine õiguses ei tähenda iseenesest veel sõltumatuse puudumist, tingimusel et seda tegelikkuses tunnustatakse ja et kõik teised vajalikud garantiid on olemas (vt eespool nimetatud Engeli ja teiste kohtuotsus. – Seeria A, nr 22, lk 27–28, punkt 68).

81. Arvestades asjaolu, et vanglakomisjonil on nii menetleja kui ka järelevaataja roll (vt punkt 33), jääb üle vanglakomisjoni sõltumatuse küsimus.

Nagu valitsus tähendas, peab vanglakomisjon selles viimasena nimetatud rollis täitma vangla juhtkonna sõltumatu järelevaataja ülesandeid. Sisulise töö tõttu peab järelevalve sisaldama sagedasi kontakte vanglaametnikega, samuti kinnipeetavatega; siiski ei muuda see mingil viisil tõsiasja, et vanglakomisjoni ülesanne, isegi kui vabastada ta halduskohustustest, on "toimida erapooletu vahekohtunikuna" asjaomaste poolte vahel, sõltumata neist kummastki. Kinnipeetavate mulje, et vanglakomisjon on täitevvõimu ja vangla juhtkonnaga tihedalt seotud, on väga oluline fakt, eriti pidades silmas maksimi "Õiglus ei pea mitte üksnes valitsema: peab olema ka näha, et see valitseb" tähtsust seoses artikliga 6. Sellistest kinnipeetavate arvamustest, mis kinnipidamisasutuses on ilmselt vältimatu, ei piisa siiski "sõltumatuse" puudumise sedastamiseks. Artikli 6 nõudeid ei oleks rahuldavalt täidetud, kui kinnipeetavatel oleks vanglakomisjoni ja juhtkonna sagedaste kontaktide alusel põhjendatult alust arvata, et esimene sõltub viimasest (vt *mutatis mutandis* eespool nimetatud Piersacki kohtuotsus. – Seeria A, nr 53, lk 15, punkti 30 *in fine*); Kohus ei leia siiski, et ainuüksi nende kontaktide olemasolu, mis esinevad ka kinnipeetavate endiga, õigustaks sellist muljet.

82. Eespool toodu valguses ei ole Kohtul põhjust järeldada, et kõnealune vanglakomisjon ei olnud artikli 6 tähenduses "sõltumatu".

b) "Erapooletu" õigusemõistmise volitustega institutsioon

83. Edasi väitis hr. Campbell, et tema asja arutanud vanglakomisjon ei olnud "erapooletu" õigusemõistmise volitustega institutsioon.

Valitsus vaidlustas selle väite. Komisjon ei esitanud selle kohta eriarvamust, kuigi ta juhtis tähelepanu sellele, et tema ettekande järeldusi ei tohi võtta kui vihjet vanglakomisjoni erapoolikusele või muule sellelaadsele.

84. Artikliga 6 hõlmatud institutsiooni liikmete isiklikku erapooletust tuleb eeldada seni, kuni pole tõendatud vastupidist (vt eespool nimetatud Le Compte, Van Leuveni ja De Meyere kohtuotsus. – Seeria A, nr 43, lk 25, punkt 58). Käesoleval juhul ei ole kaebaja esitanud Kohtule ühtegi tõendit, mis põhjustaks kahtlust selles seigas.

85. Siiski ei ole võimalik piirduda üksnes subjektiivse mõõdupuuga: selles valdkonnas võib välisel vormil olla kindel tähtsus ning arvestada tuleb sisemist korraldust (vt eespool nimetatud Piersacki kohtuotsus. – Seeria A, nr 53, lk 14–15, punkt 30).

Enne 6. oktoobrit 1976 ei mänginud Albani vangla vanglakomisjon kaebaja suhtes algatatud distsiplinaarmenetluses mingit rolli; kui vanglakomisjon sel kuupäeval kokku tuli, puutus ta kaebaja asjaga kokku esmakordselt (vt punktid 12–14). Seetõttu ei leia Kohus menetluse tegelikus korralduses midagi, mis osutaks vanglakomisjoni objektiivsele "erapooletusele" vastupidist. Jääb üle tõsiasi, et hr Campbellile ehk ei paistnud vanglakomisjon olevat täielikult erapooletu.

Samasugustel põhjustel, nagu on esitatud punktis 81, ei leia Kohus, et konkreetsel juhul sellest piisab, et tuvastada artikli 6 nõuete rahuldamata jätmine.

c) "Avalik asja arutamine"

86. Kaebaja ei olnud rahul, et vanglakomisjoni menetlus tema asjas ei toimunud avalikult, kuigi ta möönis, et tema jaoks oli sellel kõrvaline tähtsus.

Komisjon leidis, et sellega on rikutud artiklit 6. Valitsus väitis, et praktika, mille kohaselt vanglakomisjoni menetlused toimusid alati kinnisena (vt punkt 36), oli seaduslik: need tuginesid artikli 6 järgsele õigusele eraldada ajakirjandus ja üldsus protsessist "demokraatlikus ühiskonnas avaliku korra või riigi julgeoleku huvides", "kui seda nõuab osapoolte eraelu kaitse" või alternatiivselt, kuna esinesid "erilised asjaolud, kus avalikkus võib kahjustada õigusemõistmise huve". Selle seisukoha toetuseks toodi julgeolekuprobleeme, kinnipeetavate võimalikku kuritahtlike väidete propagandat ja viimaste isiklike privaatsussoove.

87. On õige, et tavaline kriminaalmenetlus – mis võib olla seotud ohtlike isikutega või on vaja tuua kinnipeetavaid kohtusse – toimub peaaegu alati avalikult, hoolimata osalejate julgeolekuprobleemidest, võimalikust kuritahtlike väidete propagandast ja süüdistatavate soovidest. Kohus ei saa aga jätta arvestamata valitsuse esitatud asjaolusid, eriti avaliku korra kaalutlusi ja julgeolekuprobleeme, mis kaasneuks, kui vangla distsiplinaarmenetlus oleks toimunud avalikult. Selline juhtum põhjustaks kahtlemata ärkimisväärsmaid raskusi kui need, mis kerkivad esile tavalises kriminaalmenetluses. Nagu seda liiki distsiplinaarmenetluste puhul kohane, toimuvad vanglakomisjoni menetlused harilikult vangla territooriumil, kuhu ilmselt on raske lubada üldsuse esindajaid. Kui menetlus leiaks aset väljaspool vanglat, tekiksid analoogsed probleemid kinnipeetavate kohtuletoimetamisega ja nende osavõtuga asja arutamisest. Süüdimõistetud kinnipeetavaid puudutava distsiplinaarmenetluse avaliku korraldamise nõue asetaks riigi võimudele ebaproportsionaalse kohustuse.

88. Seetõttu aktsepteerib Kohus, et avaliku korra ja julgeoleku huvid olid piisavad põhjused, mis õigustasid ajakirjanduse ja üldsuse eemaldamist menetlusest hr Campbelli vastu. Järelikult ei rikutud selles suhtes artikli 6 lõiget 1.

d) Kohtuotsuse avalik kuulutamine

89. Kaebaja etteheide, et vanglakomisjon ei kuulutanud oma otsust tema asjas avalikult, on jälle kõrvalise tähtsusega.

Komisjon leidis, et siingi on tegemist artikli 6 rikkumisega. Valitsus toetus selleski kontekstis julgeoleku- ja avaliku korra probleemidele; lisaks väitis valitsus, et kui üldsuse eemaldamise õigust peetakse kohaldatavaks üksnes asja arutamise suhtes, mis eristub kohtuotsuse avalikust kuulutamisest, tuleb seda artikli 6 erinõuet tõlgendada lubava erandina, et üldsuse esindajad võib seaduslikult eemaldada nendel juhtudel, kui menetletakse kinnipeetavate distsiplinaarüleastumist.

90. Kohus on tõepoolest tunnustanud, et teatud ulatuses võib artikliga 6 tagatud õigust pöörduda kohtusse piirata (vt eespool nimetatud Golderi kohtuotsus. – Seeria A, nr 18, lk 18–19, punkt 38). Tunnustamine tulenes aga asjaolust, et kõnealune õigus sisaldub artikli 6 lõike 1 esimeses lauses, kuid seda ei ole seal defineeritud. Erinevalt esimesest lausest on teises lauses juba selgete erandite täpne loetelu. Pidades silmas artikli 17 nõudeid ja avalikustamise põhimõtte tähtsust (vt *inter alia* 22. veebruari 1984. aasta Sutteri kohtuotsus. – Seeria A, nr 74, lk 12, punkt 26), ei leia Kohus, et selle põhimõtte puhul võiks rakendada valitsuse tähendatud erandit.

91. Teistes asjades on Kohus märkinud, et ta ei pea end seotuks sõnade "avalikult kuulutatud" tähtsusega: vastustava riigi siseriikliku õiguse kohaselt "kohtuotsuse" suhtes kohaldatavat avalikustamise vormi tuleb iga juhtumi puhul hinnata kõnealuse menetluse eritunnuste valguses ning lähtuvalt artikli 6 lõike 1 eesmärgist selles kontekstis nimelt tagada üldsuse kontroll kohtuvõimu üle, selleks et tagada õigus õiglasele kohtumõistmisele (vt 8. detsembri 1983. aasta Pretto ja teiste kohtuotsus. – Seeria A, nr 71, lk 11–13, punktid 21 ja 26–27, ning eespool nimetatud Sutteri kohtuotsus. – Seeria A, nr 74, lk 11 ja 14, punktid 26 ja 33).

92. Käesoleva kohtuasja puhul ei ilmne, et oleks astunud samme vanglakomisjoni otsuse

avalikustamiseks. Järelikult on selles punktis rikutud artikli 6 lõiget 1.

2. Artikli 6 lõige 2

93. Hr Campbell kaebas, et vanglakomisjoni menetluse käigus rikuti artikli 6 lõiget 2, mis sätestab: "Igaüht, keda süüdistatakse kuriteos, peetakse süütuks seni, kuni tema süü ei ole seaduse kohaselt tõendatud."

Valitsus vaidlustas selle väite, Komisjon ei esitanud selle kohta mingeid erijäreldusi.

94. Kohus märgib, et kui hr Campbell ei osalenud vanglakomisjonis asja arutamisel, esitati tema nimel mõlemas süüdistuses "õigeksmõistmise" taotlus (vt punkt 14). Hr. Campbell ei ole esitanud mingeid kinnitavaid tõendeid, et vanglakomisjon ei tegutsenud nende taotluste alusel. Seetõttu tuleb tema kaebus jätta rahuldamata.

3. Artikli 6 lõike 3 punkt a

95. Hr Campbell väitis, et teda ei informeeritud küllaldaselt tema vastu esitatud süüdistuse olemusest ja seetõttu on rikutud artikli 6 lõike 3 punkti a, mis annab igaühele, keda süüdistatakse kuriteos, õiguse "saada kiires korras talle arusaadavas keeles üksikasjalikku teavet tema vastu esitatud süüdistuse olemusest ja põhjustest".

Valitsus vaidlustas selle väite, samas ei esitanud Komisjon selle kohta mingeid erijäreldusi.

96. Kohus märgib, et enne asja arutamist vangladirektori ja -komisjoni poolt sai kaebaja "ettekande kokkuvõtte", mis sisaldas tema vastu esitatud süüdistusi; enne istungit külastas teda ka vanglakomisjoni esimees (vt punkt 13).

Hr Campbelli argumendi peamiseks tõukeks tundub olevat see, et selline õigusrikkumine nagu "vastuhakk" on keeruline kontseptsioon, eriti seoses vanglaga, ning et teda ei informeeritud piisavalt või ei suutnud ta täpselt aru saada, mida selle mõistega silmas peetakse või millised kaitsevahendid olid talle kättesaadavad. Kui hr Campbell oleks ilmunud vangladirektori või -komisjoni ette asja arutamisele, oleks ta saanud täpsemat teavet; tuleb meelde tuletada, et viimati nimetatud asja arutamisele jättis ta ilmutamata oma vastutusel, nagu leidis Komisjon (vt punkti 13 kokkuvõtte).

Kõiki asjaolusid arvestades ei leia Kohus, et oleks rikutud artikli 6 lõike 3 punkti a.

4. Artikli 6 lõike 3 punktid b ja c

97. Kaebaja väitis, et seoses vanglakomisjoni menetlusega oli ta artikli 6 lõike 3 punktide b ja c rikkumise ohver. Need punktid annavad igale kuriteos süüdistatavale õiguse "saada piisavalt aega ja võimalusi enda kaitse ettevalmistamiseks" ning "kaitsta end ise või enda valitud kaitsja abil või saada tasuta õigusabi juhul, kui õigusemõistmise huvid seda nõuavad ja süüdistataval pole piisavalt vahendeid õigusabi eest tasumiseks". Kaebaja rõhutas, et tema vastu esitatud süüdistuse olemust arvestades oleks talle pidanud võimaldatama õigusabi.

Komisjoni ettekandes esitatud seisukoha järgi rikuti konventsiooni nõudeid sellega, et hr Campbellile ei antud võimalust saada õigusabi enne või esindajat vanglakomisjoni menetluse ajal; asja arutamisel Kohtus lisas Komisjoni esindaja, et nende arvates tähendab asjaolu, et puudus õigus saada igasugust õigusabi, punkti c rikkumist ning seega ei ole vaja edasi arutada asja aspekte punkti b alusel. Valitsus nõustus, et sel ajal kehtinud seaduse kohaselt (vt punktid 13 ja 16) ei olnud kaebajal õigust esindajale vanglakomisjonis asja arutamisel; samuti möönsid nad, et kui kaebaja oleks eelnevalt õigusabi taotlenud, oleks sel ajal järgitud praktika kohaselt jäetud see taotlus rahuldamata (*ibid.*).

98. Hr Campbelli informeeriti tema vastu esitatud süüdistusest 1. oktoobril 1976, viis päeva enne vanglakomisjoni istungit (vt punkt 13). Samuti sai ta "ettekande kokkuvõtte", vanglakomisjoni menetluse kohta anti oluline teave talle üks päev enne vanglakomisjoni kokkutulekut; juhiti tähelepanu asjaolule, et ta võib süüdistusele vastata kirjalikult (*ibid.*).

Kohus leiab, et kõiki neid asjaolusid arvestades oli avaldajale jäetud "piisav aeg" enda kaitse ettevalmistamiseks; Kohtu arvates on selge, et kaebaja ei taotlenud asja arutamise edasilükkamist (*ibid.*).

99. Mis puutub artikli 6 lõike 3 punkti c, siis on tõsi, et hr Campbell ei osalenud oma valikul

vanglakomisjonis asja arutamisel, kuid konventsioon nõuab, et "kuriteos süüdistataval, kes ei soovi ennast ise kaitsta, peab olema võimalik saada enda valitud õigusabi" (vt 25. aprilli 1983. aasta Pakelli kohtuotsus. – Seeria A, nr 64, lk 15, punkt 31).

Peale selle suudaks advokaat vaevalt oma klienti "aidata" punkti c tähenduses, kui nad ei ole omavahel eelnevalt nõu pidanud. Viimane asjaolu viib Kohtu järeldusele, et punktis b mõeldud "võimalusi" ei antud.

Järelikult rikuti artikli 6 lõike 3 punkte b ja c.

5. Artikli 6 lõike 3 punkt d

100. Kaebaja väitis ka, et seoses vanglakomisjoni menetlusega oli ta artikli 6 lõike 3 punkti d rikkumise ohver. Nimetatud punkti järgi on igal kuriteos süüdistataval õigus "küsitleda ise või lasta küsitleda süüdistuse tunnistajaid, saavutada omapoolsete tunnistajate kohalekutsumine ja nende küsitlemine süüdistuse tunnistajatega võrdsetel tingimustel".

Valitsus vaidlustas selle väite, Komisjon ei esitanud selle kohta mingeid erijäreldusi.

101. Hr Campbell ei esitanud selle väite toetuseks ühtegi üksikasja. Peale selle võib *Division Courti* teisest otsusest St. Germaini asjas (vt punkt 40) näha järgmist: Inglise õigus tunnustab, et vanglakomisjoni ette ilmuval kinnipeetaval on tunnistajate küsitlemiseks kindlaksmääratud õigused. Lisaks ja eelkõige tuleb seda kaebust vaadata tõsiasja valguses, et kaebaja keeldus menetluses osalemisest; mis oleks võinud juhtuda siis, kui ta oleks kohal viibinud, on puhas oletus, millesse Kohus ei tohi laskuda.

Nendel tingimustel ei ole artikli 6 lõike 3 punkti d rikkumist kindlaks tehtud.

6. Järeldused

102. Kokkuvõtteks leidis Kohus, et on rikutud artikli 6 nõudeid selles osas, et:

- vanglakomisjon ei kuulutanud oma otsust avalikult;
- hr Campbellile ei võimaldatud õigusabi enne asja arutamist vanglakomisjonis ega esindajat asja arutamisel.

Jääb veel kaebaja üldisem väide, nimelt et vanglakomisjon ei võimaldanud õiglast asja arutamist. Kaebaja väite, et vanglakomisjonid ei püüdnud neile edastatud süüdistusi tõsiselt uurida, võib kohe tagasi lükata, kuna ta ei ole lisanud andmeid, mis kummutaksid Jellicoe komitee otsuse, et vanglakomisjonid võtavad oma menetluskohustusi väga tõsiselt (vt punkt 33). Teiseks, jättes kõrvale Kohtu poolt eelnevalt käsitletud konkreetsete kaebused, ei ole hr Campbell esitanud tõendina midagi, mis kinnitaks ebaausust või eksimust kas menetluse tegeliku läbiviimise, tõendite hindamise, süüdimõistmise, karistuse valimise või millegi muu suhtes. Võttes eriti arvesse asjaolu, et kaebajal oli õigus osaleda asja arutamisel, kuid ta keeldus sellest, leiab Kohus, et nimetatud väide ei ole põhjendatud.

Kohtuasja selles osas otsuste tegemisel ei ole Kohus unustanud Inglise õiguse arengut *certiorari* küsimuses, nagu on tõendatud St. Germaini otsusega (vt punktid 39–40), ning hiljutisi muudatusi vanglakomisjoni ette ilmunud kinnipeetavate võimaluses saada esindajat või õigusabi (vt punktid 36 ja 46). Ka ei ole Kohus kahe silma vahele jätnud tõsiasja, et kehtiva praktika kohaselt (vt punkt 30) tegeleb väärkäitumisega, mis sisaldab olulist rikkumist või mille on toime pannud kinnipeetav, kellel on karistusest veel väike osa kanda jäänud, pigem kriminaalkohus kui vanglakomisjon.

III. ÕIGUSABI KÄTTESAADAVUS KAEBAJATELE SEOSSES NENDE KAHJUTASUNÕUDEGA KEHAVIGASTUSTE EEST

103. Otstarbekas on käsitleda kõigepealt teatud vastuväiteid, mis valitsus rajas muudatustele, mis on Inglise õiguses ja praktikas toimunud alates käesoleva asja põhjustanud sündmuste asetleidmisest (vt punktid 42–52). Need vastuväited ei käsitle mitte üksnes õigusabi

kättesaadavust kaebajatele seoses nende kahjutasunõudega kehavigastuste eest, vaid ka tingimusi, milles advokaat külastas isa Felli, viimase isikliku kirjavahetuse piiramist ja konventsiooni artikli 13 väidetavat rikkumist (vt IV, VI ja VII jagu). Valitsus palus Kohtul:

- seoses artikliga 6 arvestada oma otsuses muudatusi, mis on tehtud kinnipeetava ja tema õigusnõustaja vahelise kirjavahetuse kontrolli osas;
- arvestada muudatusi, mis on läbivaadatud siseministri juhtnõoides vangladirektoritele tehtud Komisjoni leitud artikli 8 "rikkumiste kõrvaldamiseks";
- kuulutada, et pärast läbivaadatud juhtnõoides jõustumist ei tähenda asja tehilolud artikli 13

rikkumist.

104. Kohus hindas Ühendkuningriigi valitsuse analoogseid vastuväiteid 25. märtsi 1983. aasta Silveri ja teiste kohtuotsuses (Seeria A, nr 61, lk 31, punkt 79); ei ole mingit põhjust eemalduda käesoleval juhul tookord tehtud otsusest. Seetõttu leiab Kohus, et ta ei saa hinnata uuendatud õiguse ja praktika vastavust konventsioonile; ta märgib siiski, et eriti alates detsembrist 1981 on Ühendkuningriik teinud selles valdkonnas olulisi muudatusi, püüdes tagada konventsiooniga endale võetud kohustuste järgimist.

B. Artikli 6 lõige 1

105. Kaebajad väitsid, et viivitamine loa andmisega selleks, et saada õigusabi seoses tsiviilhagiga kahjutasu nõudmiseks 16. septembril 1976. a saadud kehavigastuste eest (vt punktid 17–20) tähendab keeldumist pääseda kohtusse ning konventsiooni artikli 6 lõike 1 rikkumist, nagu tõlgendas Kohus eespool nimetatud Golderi kohtuotsuses (Seeria A, nr 18).

Komisjon arvas, et selles suhtes on rikkumine aset leidnud. Valitsuse põhilise kaitseväite kohaselt peaks Kohus keelduma selles küsimuses otsustamisest, arvestades alates Golderi kohtuotsusest õiguses ja praktikas tehtud muudatusi.

106. Kohus ei saa seda kaitsevaidet aktsepteerida. Kaebajatele õigusabi saamise kättesaadavuse lubamisega hilineti aastatel 1976–1977 "eelneva kontrolli eeskirja" alusel, kuid viimane asendati "samaaegse kontrolli eeskirjaga" alles detsembris 1981 (vt punkti 46 alapunkt b eespool). Pärinedes sellest ajast, ei ennista toimunud muudatus selgelt kaebajate nõutavaid, artikli 6 lõike 1 järgseid õigusi; järelikult ei ole võimalik rääkida isegi osalisest "asja lahendusest" (vt *mutatis mutandis* kohtureglendi punkt 47 lõige 2 ja eespool nimetatud Silveri ja teiste kohtuotsus. – Seeria A, nr 61, lk 31–32, punkt 81). Peale selle on kaebajate 13. oktoobri 1983. aasta märkustes artikli 50 kohaldamise kohta (vt punkt 7) õiglase hüvituse nõue *inter alia* selle väidetava rikkumise suhtes ning sellega seoses võib küsimuse kindlaksmääramine Kohtu poolt olla oluline (vt sama kohtotsus, *ibid.*).

107. Valitsus väitis täiendavalt, et siseriikliku praktika järgneva muutuse valguses ei vaidlusta nad Komisjoni arvamust aset leidnud artikli 6 lõike 1 rikkumise kohta.

On õige, et lõpuks anti kaebajatele nende taotletud luba, ning hr Campbelli puhul võis ta viivitamisele ise kaasa aidata, kuna ei lisanud kohe oma väidetele piisavaid üksikasju sisejuurdluste algatamiseks (vt punktid 17–20). Tõenduslikel ja muudel põhjustel on õigusabi kiire kättesaadavus kehavigastuste asjades siiski oluline. Peale selle, nagu Kohus märkis eespool nimetatud Golderi kohtuotsuses (Seeria A, nr 18, lk 13, punkt 26), võib isegi ajutist laadi takistus olla konventsiooniga vastuolus.

Selles kohtuotsuses sätestatud põhimõtted on kohaldatavad käesolevas asjas ning Kohus jagab Komisjoni arvamust, et rikkumine leidis aset.

C. Artikkel 8

108. Kaebajad väitsid, et "eelneva kontrolli eeskirjast" tingitud kirjavahetuse võimatus oma advokaatidega eespool nimetatud tsiviilnõudega seoses tähendab konventsiooni artikli 8 rikkumist. Artikli 8 tekst on järgmine:

"1. Igaühel on õigus, et austataks tema era- ja perekonnaelu ja kodu ning korrespondentsi saladust.

2. Võimud ei sekku selle õiguse kasutamisse muidu, kui kooskõlas seadusega ja kui see on demokraatlikus ühiskonnas vajalik riigi julgeoleku, ühiskondliku turvalisuse või riigi majandusliku heaolu huvides, korratuse või kuriteo ärahoidmiseks, tervise ja kõlbluse kaitseks või kaasinimeste õiguste ja vabaduste kaitseks."

Komisjon järeldas, et selles osas on aset leidnud rikkumine. Valitsus väitis, et siseriikliku praktika järgneva muutuse valguses ei vaidlusta nad seda arvamust.

109. Vastavalt Kohtule esitatud tõenditele peatati üks kiri, nimelt advokaadibüroo Woodford&Ackroyd 24. jaanuari 1977. aasta kiri hr Campbellile (vt punkt 20). Peale selle, nagu Komisjon õigesti märkis, on selge, et "eelneva kontrolli eeskirja" eesmärk oli vältida sisejuurdluste lõppemiseni kogu kaebajate ja nende nõustajate vahelist kirjavahetust, mis puudutas kavatsetavat hagiavaldust.

Järelikult oli tegemist artikliga 8 garanteeritud kaebajate kirjavahetuse austamise õigusesse sekkumisega.

110. Kohtul on eespool nimetatud Silveri ja teiste kohtuotsuses juba olnud võimalus käsitleda artikli 8 alusel "eelneva kontrolli eeskirja" ja sellest johtuvat keeldu saata õigusnõustajatele kontrollimata kaebusi kohtlemise kohta vanglas. Nimetatud otsuses pidas Kohus põhjendatuks Komisjoni järeldust, et kõnealusel alusel kirjade peatamine või kirjavahetuse piiramine ei vasta vajadustele artikli 8 lõike 2 tähenduses (Seeria A, nr 61, lk 38–39, punkt 99). Kohus ei näe põhjust, miks peaks käesoleval juhul sellest seisukohast eemalduma. Järelikult on rikutud artiklit 8.

IV. TINGIMUSED, MILLES ISA FELL KOHTUS OMA ADVOKAADIGA

A. Artikli 6 lõige 1

111. Pärast advokaadiga ühenduse võtmiseks loa saamist ei võimaldatud isa Fellil umbes kaks kuud pidada nõu advokaatidega väljaspool vanglaametnike kuuldekaugust (vt punkt 22). Ta väitis, nagu Kohus eespool nimetatud Golderi kohtuotsuses tõlgendas, et see tähendab artikli 6 lõike 1 rikkumist.

Komisjon leidis, et advokaadi ja kliendi vahelise privilegeeritud suhtlemise puudumine tähendab sekkumist õigusesse pääseda kohtusse, mis ei ühti artikli 6 lõikega 1.

112. Valitsuse peamine kaitseväide oli, et arvestades siseriikliku õiguse ja praktika järgnevaid muudatusi, peaks Kohus keelduma otsustamast selles küsimuses. Punktis 106 esitatud põhjustel lükkab Kohus selle kaitseväite tagasi. Kohus märgib sellega seoses, et kinnipeetava ja tema õigusnõustaja vahelise konfidentsiaalse konsultatsiooni eeskirjad muudeti vabamaks alles detsembris 1981 (vt punkt 46 alapunkt c).

113. Nagu Komisjon märkis, võib esineda julgeolekukaalutlusi, mis õigustavad mõningaid piiranguid tingimustele, milles advokaadid kohtuvad kinnipeetavatega. Isegi kui isa Fell oli "A-kategooria" [märkus 3](#) kinnipeetav (vt punkt 44 alapunkt a), ei väitnud valitsus Kohtus privaatsete konsultatsioonidega seoses, et sellised kaalutlused kehtisid tema asjas; täiendavalt väitsid nad tõepoolest, et selles küsimuses ei vaidlusta nad Komisjoni otsust. Kohus nõustub selle otsusega ning seetõttu leiab, et selles punktis on rikutud artikli 6 lõiget 1.

B. Artikkel 8

114. Isa Fell väitis samuti, et eespool nimetatud piirangutega advokaadiga konfidentsiaalseteks konsultatsioonideks rikuti talle artikliga 8 garanteeritud õigust eraelu austamisele.

115. Komisjon arvas oma artikli 6 lõike 1 alusel tehtud järeldusi arvestades, et seda kaebust ei ole vaja arutada. Kohus on samal seisukohal.

V. SÖLTUMATU ARSTIABI KÄTTESAADAVUS KAEBAJATELE

116. Kaebajad väitsid Komisjonis, et keeld võimaldada neile sõltumatu arstiabi kättesaadavust (vt punktid 23–24) tähendab ka artikli 6 lõike 1 rikkumist. Komisjon ei aktsepteerinud seda väidet.

117. Kuna kaebajad ei esitanud seda kaebust Kohtule, ei ole seda vaja uurida (vt *mutatis mutandis* 26. aprilli 1979. aasta Sunday Times'i kohtuotsus. – Seeria A, nr 30, lk 43–44, punktid 74–75).

VI. ISA FELLI ISIKLIKU KIRJAVAHETUSE PIIRANGUD

118. Isa Fell kaebas oma kirjavahetuse piiramise üle, mis tulenes selle eeskirja kohaldamisest, mille kohaselt oli keelatud kirjavahetus teiste isikutega peale sugulaste või olemasolevate sõprade (vt punkt 44 alapunkt a); ta osutas eriti asjaolule, et tal ei lubatud olla kirjavahetuses öde Poweri ja öde Benedictiga (vt punkt 25), ning väitis, et selles osas on rikutud artiklit 8. Komisjon otsustas, et keeld lubada kaebajal kirjavahetust kahe nimetatud nunnaga tähendab

artikli 8 rikkumist. Valitsus väitis, et siseriikliku praktika järgneva muutuse valguses (vt punkt 46 alapunkt a) ei vaidlusta nad seda arvamust.

119. Ainuke kaebaja poolt osutatud konkreetne kirjavahetuse piiramise näide pärineb aastast 1974, tublisti enne isa Felli avaldust Komisjonile (vt punktid 25 ja 53). Komisjon tähendas siiski, et väidetavad piirangud keetsid kuni detsembrini 1981, mil asjakohased eeskirjad muudeti, ning valitsus ei vaidlustanud seda.

120. Kohtul on eespool nimetatud Silveri ja teiste kohtuotsuses juba olnud võimalus käsitleda artikli 8 alusel kinnipeetavate kirjavahetuse piiramist teiste isikutega kui sugulased või sõbrad. Antud asjas oluliste erikaalutluste puudumisel ei leia Kohus, isegi kui arvestada, et tegemist on "A-kategooria" kinnipeetavaga, põhjust jätta nõustumata Komisjoni otsusega, et sellel alusel kirjavahetuse piiramine ei vasta vajadusele artikli 8 lõike 2 mõttes (Seeria A, nr 61, lk 38–39, punkt 99).

Kohus ei näe põhjust, miks käesoleval juhul peaks sellest seisukohast eemalduma. Järelikult on rikutud artiklit 8.

VII. ARTIKLI 13 VÄIDETAV RIKKUMINE

121. Isa Fell väitis, et Ühendkuningriigis ei olnud tema artikli 6 lõike 1 ja artikli 8 järgse kaebuse jaoks tõhusat õiguskaitsevahendit ning et seetõttu oli ta artikli 13 rikkumise ohver. Artikli 13 tekst on järgmine:

"Igaühel, kelle käesolevas konventsioonis sätestatud õigusi ja vabadusi on rikutud, on õigus tõhusale menetlusele enda kaitseks riigivõimude ees ka siis, kui rikkumise pani toime ametiisik."

A. Artikkel 13 koostoimes artikli 6 lõikega 1

122. Isa Felli poolt artikli 6 lõike 1 alusel esitatud kaebused, mis käsitlevad õigusabi kättesaadavust, keeldu lubada sõltumatut arstlikku läbivaatust ja keeldu lubada oma advokaadiga konfidentsiaalseid konsultatsioone, ei tõstata Komisjoni arvamuse kohaselt eraldi küsimust artikli 13 alusel.

123. Kohus nõustub selle seisukohaga, mida ka valitsus toetas. Kohus leiab, et arstlikku läbivaatust puudutavat kaebust ei ole vaja läbi vaadata (vt punkt 117). Ülejäänud kaks kaebust, mis käsitlevad kohtusse pääsemise küsimust, ning arvestades Kohtu artikli 6 lõike 1 alusel tehtud järeldusi (vt punktid 107 ja 113), ei ole neid vaja artikli 13 alusel läbi vaadata, kuna viimase artikli nõuded ei ole nii ranged ja need on eelmisega hõlmatud (vt kõige värskema allikana eespool nimetatud Silveri ja teiste kohtuotsus. – Seeria A, nr 61, lk 41, punkt 110).

B. Artikkel 13 koostoimes artikliga 8

124. Jäävad veel isa Felli artikli 8 alusel esitatud kaebused, mis puudutavad õigusabi kättesaadavust, keeldu lubada oma advokaadiga konfidentsiaalset konsultatsiooni ja tema isikliku kirjavahetuse piiramist. Komisjon arutas neid kaebusi artikli 13 alusel ning leidis, et on aset leidnud rikkumine, mis on tingitud "tõhusa õiguskaitsevahendi" puudumisest.

125. Leidnud, et advokaadiga konfidentsiaalseid konsultatsioone käsitlevaid kaebusi ei ole artikli 8 alusel vaja läbi vaadata (vt punkt 115), ei pea Kohus vajalikuks seda küsimust artikli 13 alusel läbi vaadata. Sama ei kohaldata siiski kahe teise kaebuse suhtes.

126. Ei väidetud, et küsimuse all olnud piirangud olid ebaseaduslikud siseriikliku õiguse kohaselt või tulenesid asjakohaste aktide vales kohaldamisest. Ei tähendatud, et kaebajale oleks olnud kättesaadavad muud õiguskaitsevahendid kui kaebuse need neli kanalit, mis Komisjon läbi vaatas, nimelt: avaldus vanglakomisjonile, avaldus parlamendi haldusvolinikule, menetluse algatamine Inglise kohtus ja kaebus siseministrile.

Valitsus võttis Kohtule esitatud seletuskirjas omaks, et enne detsembrit 1981 ei oleks esimesed kolm kanalit varustanud isa Felli kõnealuse kaebuse jaoks "tõhusa õiguskaitsevahendiga" artikli 13 mõttes. Eespool nimetatud Silveri ja teiste kohtuotsuses esitatud põhjustel (Seeria A, nr 61, lk 42–44, punktid 114–118) leiab Kohus, et see on nii.

127. Valitsus väitis asja arutamisel Kohtus, et nad ei püüa väita, et kaebus siseministrile oleks varustanud "tõhusa õiguskaitsevahendiga", arvestades advokaadiga kohtumise lubamisega viivitamist. Valitsus tähendas siiski, et seisukoht, mis puudutab keeldu lubada kirjavahetust öde Poweri ja öde Benedictiga, oleks olnud teine, kui isa Fell oleks tõestanud, et võimud, koheldes kahte nunna kui mitte "lähedasi isiklikke sõpru", kohaldasid asjakohast akti ebakorrektselt (vt punkt 25 ja punkt 44 alapunkt a).

Kohus on juba märkinud (vt punktid 110 ja 120), et piirangud isa Felli kohtusse pääsemisel ja tema isiklikul kirjavahetusel olid konventsiooniga vastuolus olevate normide kohaldamise tulemus. Nagu Kohus leidis eespool nimetatud Silveri ja teiste kohtuotsuses (*ibid.*, lk 44, punkt 118), ei saa sellistes tingimustes olla ühtegi artikliga 13 nõutavat "tõhusat õiguskaitsevahendit". Eelkõige oleks kaebus siseministrile olnud tõhus üksnes siis, kui kaebaja oleks väitnud, et kirjavahetuse kontrollimeetmed olid tingitud asjaomase akti ebaõigest kohaldamisest (*ibid.*, lk 43, punkt 116). Käesoleval juhul ei esitanud isa Fell selliseid väiteid ning antud tingimustes ei saa eeldada, et ta oleks võinud seda teha.

128. Kaebaja kaebuse selles osas, mis käsitlevad kahte kõnealust piirangut, on järelikult rikutud artiklit 13.

VIII ARTIKLI 50 KOHALDAMINE

A. Sissejuhatus

129. Konventsiooni artikkel 50, mille kohaldamist käesolevas asjas ei vaidlustatud, sätestab: "Kui Kohus leiab, et mõni kõrge lepinguosalise õigus- või muu võimu langetatud otsus või rakendatud abinõu on täielikult või osaliselt vastuolus konventsioonist tulenevate kohustustega ning kui osutatud lepinguosalise siseriiklik õigus lubab otsuse või abinõu läbi kahjustatule ainult osalist hüvitust selle otsuse või abinõu tagajärgede eest, võib Kohus vajadusel oma otsusega määrata kahjustatud poolele õiglase hüvituse."

130. Kohus, olles saanud valitsuse märkused kaebajate nõuete kohta selle artikli alusel, ning olles märkinud, et valitsus jättis selle küsimuse Kohtu otsustada (vt punkt 7), leiab, et nimetatud küsimus on otsustamiseks valmis (kohtureglemendi punkti 50 lõike 3 esimene lause).

B. "Üld-" ja "erikahjud"

1. Hr Campbell

a) Distsiplinaarmenetlused vanglakomisjonis

131. Hr Campbell väitis, et puuduste tõttu protseduuris, mida vanglakomisjon tema asja menetledes järgis, on menetlus "tühine" ning talle mõistetud karistusi ei saa käsitleda kui seaduslikult määratud; seda tuleb kohaldada eelkõige täiendava vabaduskaotuse aja suhtes, mis tema arvutuste kohaselt on 427 päeva. Osutades *inter alia* ühiskonnast eemaldamisele ja väidetavale tervise halvenemisele, nõuab ta selles osas "oluliste", kuid kindlaks määramata suuruses "üldkahjude" hüvitamist; "erikahjude" hüvitamiseks taotleb ta 12 400 naela ja 3 745 naela, vastavalt sissetulekukaotuse ja kulutuste eest, mida tema perekond kandis sel perioodil teda külastades.

Valitsus vaidles vastu argumendile, et vanglakomisjoni menetlus on tühine. Nende peamine väide oli, et hr Campbell ei ole tõendanud omapoolset kahjude kandmist.

132. Kohtu poolt kindlaks tehtud ainuke artikli 6 rikkumine puudutab hr Campbelli võimatust saada õigusabi või esindajat ning vanglakomisjoni otsuse avalikult kuulutamata jätmist (vt punkt 102). Kohtu ainuke ülesanne on teha kindlaks, millised olid selle rikkumise tagajärjed hr Campbelli suhtes.

133. Arvestades Kohtu seisukohta hr Campbelli üldise ebaõigluse väite osas (vt punkt 102), ei ole midagi, mis tõendaks või võimaldaks eeldada, et vanglakomisjon oleks teinud teistsuguse otsuse, kui hr Campbellile oleks võimaldatud õigusabi või esindajat. Samuti tuleb meeles pidada, et kaebaja ise ei kasutanud talle antud võimalust vastata tema vastu esitatud süüdistusele kirjalikult ning et eelkõige keeldus ta asja arutamisel osalemast ning jättis seetõttu kasutamata võimaluse kaitsta ennast või esitada karistuse kergendamise taotlus (vt punktid 13 ja 14).

On endastmõistetav, et vanglakomisjoni otsuse tagajärjed hr Campbelli suhtes oleks olnud samad ka siis, kui otsus oleks kuulutatud avalikult.

134. Järelikult ei ole tõendatud põhjuslik seos nende konkreetsete rikkumiste ja väidetavate kahjude vahel, ning selles osas ei saa mõista õiglast hüvitust (vt *mutatis mutandis* 24. oktoobri 1983. aasta Alberti ja Le Compte kohtuotsus. – Seeria A, nr 68, lk 7, punkt 11).

b) Õigusabi kättesaadavus seoses kahjutasunõudega kehavigastuste eest

135. Hr Campbell nõudis "oluliste", kuid kindlaks määramata suuruses "üldkahjude" hüvitamist seoses talle õigusabi võimaldamise viivitamisega, mida ta vajab, et esitada tsiviilhagi kahjutasunõudes talle tekitatud kehavigastuste eest (vt punktid 17–20).

Valitsus vaidlustas selle nõude *inter alia* põhjusel, et viivitus ei põhjustanud mingit kahju.

136. Kohus leidis, et kõnealune viivitus põhjustas artikli 6 lõike 1 ja artikli 8 rikkumise (vt punktid 107 ja 110). Lõpptulemusena hr Campbellile siiski võimaldati taotletud õigusabi ning ta ei ole tõendanud, millisel viisil, kui üldse, mõjutas tsiviilhagi esitamist või selle väljavaateid hr Campbelli võimetus teha seda varem. Kohus märkis eelkõige, et isegi pärast advokaadiga konsulteerimist ei ilmutanud kaebaja antud küsimuse ajamisel erilist hoolsust (vt punkt 21).

Seetõttu tuleb see nõue jätta rahuldamata.

2. Isa Fell

a) Õigusabi kättesaadavus seoses kahjutasunõudega kehavigastuste eest

137. Kohtu poolt eelmises punktis esitatud põhjendused hr Campbelli nõude rahuldamata jätmiseks kuuluvad võrdselt kohaldamisele ka isa Felli "üldkahjude" nõude suhtes, mis tema puhul ei puudutanud mitte üksnes viivitust õigusabi saamisel, vaid ka sellega seoses tõhusa siseriikliku õiguskaitsevahendi puudumist (vt punktid 17–20 ja 124–128).

b) Advokaadiga kohtumise tingimused

138. Isa Fell taotles "oluliste", kuid kindlaks määramata summas "üldkahjude" hüvitamist, mis on tingitud keelust lubada tal oma advokaadiga suhelda väljaspool vanglaametnike kuuldekaugust (vt punkt 22).

Valitsus vaidlustas selle nõude *inter alia* põhjusel, et see piirang ei põhjustanud mingit kahju.

139. Kohus leidis, et kõnealuste piirangute tulemusena rikuti artikli 6 lõiget 1 (vt punkt 113).

Kaebaja ei ole siiski tõendanud, millisel viisil, kui üldse, mõjutas see tema kavatstavat tsiviilhagi kahjutasu nõudes. Kohus märgib eelkõige, et see piirang oli igal juhul lühiajaline.

Seetõttu tuleb see nõue jätta rahuldamata.

c) Isikliku kirjavahetuse piirangud

140. Isa Fell nõudis "oluliste", kuid kindlaks määramata summas "üldkahjude" hüvitamist, mis on tingitud nii tema isikliku kirjavahetuse piiramisest kui ka sellega seoses tõhusa siseriikliku õiguskaitsevahendi puudumisest (vt punktid 25 ja 124–128).

Valitsus vaidlustas selle nõude mitmel alusel.

141. On õige, et kõnealustest asjadest tingituna võis kaebaja tunda pahameelt ja pettumust. Siiski ei ilmne, et see oleks olnud nii intensiivne, mis iseenesest õigustaks moraalse kahju eest hüvitise määramist. Tegelikult lubati isa Felli selgelt üsna ulatuslikku kirjavahetust (vt punkt 25) ning ta ei püüdnud tõendada, et kirjavahetuse keelamine õde Poweri ja õde Benedictiga tulenes asjakohase akti ebaõigest kohaldamisest (vt punkt 127). Peale selle, kuigi Kohus leidis, et ta ei saa arutada 1981. aastast kehtiva kirjavahetuse kontrolli korra vastavust konventsioonile (vt punkt 104), on tehtud olulisi muudatusi, mis põhimõtteliselt näitavad olukorra märkimisväärset paranemist. Antud tingimustes leiab Kohus, et seoses selle nõude tuumaga tähendab tema otsus artikli 8 ja artikli 13 koostoimes artikliga 8 rikkumise kohta (vt punktid 120 ja 128) iseenesest küllaldast õiglast hüvitust ilma rahalise hüvitise määramise vajaduseta (vt muude allikate seas 24. oktoobri 1983. aasta Silveri ja teiste kohtuotsus. – Seeria A, nr 67, lk 6–7, punkt 10).

C. Hr Campbelli ja Isa Felli kulud

142. Kaebajad nõudsid nende Komisjonis ja Kohtus esindamisega kaasnenud kulude osas järgmisi summasid:

a) 13 860 naela advokaat Thornberry honorari ja kulude eest;

b) 10 923.90 naela (kaasa arvatud käibemaks 1 641.59 naela) George E. Baker&Co advokaatide honorari ja kulude eest.

143. Kõnealuste kulutuste eesmärkide ja nõuete suhtes kohaldab Kohus mitmeid tema pretsedendiõigusest tulenevaid kriteeriume: kulutused peavad olema tegelikud, vajalikud ja põhjendatud summas (vt *inter alia* 13. juuli 1983. aasta Zimmermanni ja Steineri kohtuotsus. – Seeria A, nr 66, lk 14, punkt 36).

Sellega seoses märgib Kohus, et hr Campbell, kuid mitte isa Fell, sai Komisjonis õigusabi toetust ning pärast asja Kohtule esitamist ka suhtlemisel Komisjoni esindajaga (Komisjoni menetluskorra lisa).

144. Valitsus osutas, et ta on valmis hüvitama kaebajate kulud ulatuses, mis Kohus loeb tegelikuks, vajalikuks ja põhjendatuks ning mis ei ole kaetud Komisjonilt saadud õigusabiga.

Valitsus ei väida, punktis 145 nimetatud eranditeta, et kaebajate nõuded ei vasta Kohtu kriteeriumidele; eelkõige ei vaidlusta valitsus, et hr Campbellil kaasnesid lisaks õigusabiga kaetud kuludele veel lisakulud (vt *inter alia* 6. veebruari 1981. aasta Airey kohtuotsus. – Seeria A, nr 41, lk 9, punkt 13). Nende punktide arutamiseks säilitab Kohus kogu nõude summa.

145. Valitsus väitis asja arutamisel Kohtus, et osa Strasbourgi kulutusi tuleks jätta tunnustamata, kajastamaks asjaolu, et oluline osa kaebajate kaebustest loeti vastuvõetamatuks või jäeti rahuldamata. 2. detsembri 1983. aasta seletuskirjas teatas valitsus siiski, et jätab küsimuse Kohtu otsustada.

Valitsus väitis hr Thornberry honorari osas, et viimane nõuab ülemäärast tunnitasu liigse arvu tundide eest ja liiga palju kohtuasja ettevalmistamise eest; valitsuse ettepanek on 5 456 naela (12 820 naela asemel). Samuti vaidlustas valitsus teatud osa hr Thornberry nõutavatest, tema kantud kulutustest.

146. Arvestades kaebajate kaebuste rahuldamata jäetud ulatust, leiab Kohus, et kaebajate kantud kulud tuleb hüvitada neile üksnes osaliselt (vt 18. oktoobri 1982. aasta Le Compte, Van Leuveni ja De Meyere kohtuotsus. – Seeria A, nr 54, lk 10, punkt 21). Kohus leiab ka, et valitsuse vastuväited hr Thornberry honorari osas nõutavate summade suhtes on õigustatud.

Kohus, otsustades antud tingimustes artikliga 50 nõutaval õiglasel alusel, ning arvestades hr Campbelli poolt Komisjonist õigusabina saadud summasid, määrab hüvitatavate tasude ja kulude suuruseks 5 000 naela hr Thornberryle ja 5 000 naela George E. Baker&Co-le. Vajadusel suurendatakse neid summasid tasumisele kuuluva käibemaksu võrra.

NIMETATUD PÕHJUSTEL KOHUS:

I. VALITSUSE ESMASE KAITSEVÄITE KOHTA

1) jätab ühehäälselt rahuldamata valitsuse kaitseväite, et hr Campbell ei ammendanud siseriiklikke õiguskaitsevahendeid;

2) leiab ühehäälselt, et ta ei ole pädev arutama isa Felli esildist selle kohta, et viimase vanglakomisjoni menetlust puudutav kaebus on praegu vastuvõetav;

II. VANGLAKOMISJONI MENETLUSE KOHTA HR CAMPBELLI ASJAS:

3) leiab nelja häälega kolme vastu, et selles suhtes kuulus kohaldamisele konventsiooni artikkel 6;

4) leiab nelja häälega kolme vastu, et asjaolu, et vanglakomisjon ei arutanud asja avalikult, ei põhjendanud konventsiooni artikli 6 lõike 1 rikkumist;

5) leiab viie häälega kahe vastu, et vanglakomisjoni otsuse avalikult kuulutamata jätmine tähendab artikli 6 lõike 1 rikkumist;

6) leiab viie häälega kahe vastu, et hr Campbelli võimatus saada õigusabi või esindajat tähendab

vastavalt artikli 6 lõike 3 punktide b ja c rikkumist;

7) leiab ühehäälselt, et teiste vaidlusküsimuste osas ei rikutud artiklit 6;

III. ÕIGUSABI KÄTTESAADAVUSE KOHTA KAEBAJATELE SEOSE KAHJUTASUNÕUDEGA NEILE TEKITATUD KEHAVIGASTUSTE EEST:

8) leiab ühehäälselt, et on rikutud artikli 6 lõiget 1 ja artiklit 8;

IV. TINGIMUSTE KOHTA, MILLES ISA FELL KOHTUS OMA ADVOKAADIGA:

9) leiab ühehäälselt, et on rikutud artikli 6 lõiget 1, ja nimetatud küsimust ei ole vaja läbi vaadata ka artikli 8 alusel;

V. ISA FELLI ISIKLIKU KIRJAVAHETUSE PIIRAMISE KOHTA:

10) leiab ühehäälselt, et on rikutud artiklit 8;

VI. ARTIKLI 13 KOHTA:

11) leiab ühehäälselt, et nimetatud artiklit on rikutud kohtuotsuse punktis 128 täpsustatud ulatuses;

VII. ARTIKLI 50 KOHALDAMISE KOHTA:

12) leiab ühehäälselt, et Ühendkuningriik peab kaebajatele maksma kulude eest kolmteist tuhat naela (13 000 £), millele vajadusel lisandub käibemaks.

Koostatud inglise ja prantsuse keeles, kusjuures autentne on ingliskeelne tekst, Inimõiguste majas Strasbourgis kahekümne kaheksandal juunil tuhande üheksasaja kaheksakümne neljandal aastal.

Gérard WIARDA
President

Marc-André EISSEN
Kohtusekretär

Käesolevale kohtuotsusele on lisatud hr Thór Vilhjálmssoni avaldus ja vastavalt konventsiooni artikli 51 lõikele 2 ja kohtureglendi punktile 50.2 järgmised eriarvamused:

- [Cremona, Macdonaldi ja Russo ühine](#) osaline eriarvamus;
- [Thór Vilhjálmssoni ja Gölcüklü ühine](#) eriarvamus;
- [Sir Vincent Evansi osaline eriarvamus](#);

G. W.
M.-A. E.

KOHTUNIK THÓR VILHJÁLMSSONI AVALDUS

Artikli 6 kohaldamise osas ei ühti minu arvamus Kohtu enamuse omaga. Pärast seda kui Kohus leidis, et nimetatud artikkel on kohaldatav, jätkas ta menetlust, et kindlaks teha, kas on rikutud selle artikli teatud sätteid. Ma osalesin sellel asja uurimisel ja hääletasin mitmes Kohtu ette otsustamiseks seatud küsimuses. Ei Kohtu president ega teised liikmed vaidlustanud minu osalemist. Konventsioon ei sisalda norme selle kohta, kas selline hoiak oli õige või mitte. Ka kohtureglement ei ütle selle kohta midagi. Minu olukord on võrreldav kohtunike omaga, kes jäid vähemusse Königi ja Guzzardi kohtuasjades, ja vähemuse omaga, kellel mitmel juhul on tulnud

lahendada küsimus, kas osaleda või mitte konventsiooni artikli 50 järgse õiglase hüvituse määramise otsustamisel.

KOHTUNIKE CREMONA, MACDONALDI JA RUSSO ÜHINE OSALINE ERIARVAMUS

Me nõustume kohtuotsuse punktis 73 esitatud järeldusega, et hr Campbelli asjas on konventsiooni artikkel 6 kohaldatav vanglakomisjoni menetluse suhtes. Tõepoolest, kohaldades (arvestades vastavalt eri juhtumeid) Engeli ja teiste kohtuotsuses sätestatud kriteeriume käesoleval juhul, tuleb antud asja tingimustes ja kohtuotsuses sätestatud põhjustel artikli 6 kohaldamiseks käsitada menetlust hr Campbelli vastu kui "kriminaalõiguse" valdkonda kuuluvat. Seetõttu järgneb loogiliselt, nagu aktsepteeriti ka kohtuotsuses, et kõnealuses artiklis osutatud tingimusi tuleb muidugi järgida, välja arvatud juhul, kui nende järgimata jätmist võib vaadata kui artikli endaga lubatud erandit.

Kohtuotsusega ei nõustu me küsimuses, kas artikli 6 järgse asja avaliku arutamise nõude täitmata jätmine kuulub käesolevas asjas esitatud tõendite alusel kõnealusest nõudest lubatud erandite hulka.

Muidugi oli valitsuse kohustus tõendada, et tingimused olid sellised, mis õigustasid nendest eranditest ühele toetumist. Valitsus (nõustudes selles osas koja enamuse poolt kohtuotsuse punktis 87 esitatuga) tugines siiski vanglakomisjoni menetluse üldolemusele ja üldisele praktikale ning kuigi hr Campbelli väideti olevat "A-kategooria" kinnipeetav, ei esitanud valitsus ühtegi tõendit näitamaks, et avaliku menetluse puudumine oli konkreetselt tema asjas artikli 6 alusel lubatud erandite hulka kuuluvana õigustatud.

Selliste tõendite puudumisel järeldame nagu Komisjoni, et ka selles osas rikuti artikli 6 lõiget 1.

KOHTUNIKE THÓR VILHJÁLMSSONI JA GÖLCÜKLÜ ÜHINE ERIARVAMUS

Käesoleva asja keskne küsimus on, kas Albany vangla 16. septembri 1976. a sündmused andsid põhjuse menetluseks, mille suhtes kuulub kohaldamisele konventsiooni artikkel 6. Kohtu enamus tuli järeldusele, et hr Campbellile esitati "kriminaalsüüdistus" ning järelikult on artikkel 6 kohaldatav. Me ei nõustu selle seisukohaga.

8. juuni 1976. aasta Engeli ja teiste kohtuotsuses sätestas Kohus kolm kriteeriumi, millele nimetatud asjas tugines kohtuotsus artikli 6 kohaldatavuse kohta "kriminaalõiguse" nime all. Seal oli probleem selles, kas sõjaväelise õigusemõistmise kontekstis oli menetlus kaebajate vastu kriminaal- või distsiplinaarmenetlus. Meile tundub – ja selles nõustume me Kohtu enamusega –, et käesolevas asjas tuleb kohaldada sama kriteeriumi.

Esimeses kriteeriumis – seisund siseriikliku õiguse alusel – ei ole kahtlust. Hr Campbelli süüdistati Inglise distsiplinaareeskirjade rikkumises ja neid süüdistusi menetleti vastavalt Inglise distsiplinaarmenetlusele. Oli võimalus esitada ka kriminaalsüüdistus, kuid tegelikult seda ei tehtud. Teine Engeli kohtuotsuses sätestatud kriteerium on õigusrikkumise laad. Meie käsitlese kohaselt tähendab see, et tavaline distsiplinaareeskirjade rikkumine ei kuulu artikli 6 alla. Meie meelest on istumisstreik, millest kaebaja osa võttis, tavaline vangladistsipliini rikkumine. Muidugi on võimalik korraldada selliseid vahejuhtumeid ka väljaspool vanglaid, kuid kinnipidamisasutuses omandavad nad erilise ja ohtliku iseloomu. Vägivaldne vastuhakk korraldusele lahkuda teatud paigast on samuti tegu, millel, kuigi seda võib esineda mitmes kohas, on vanglas esinemise korral omad tunnusjooned. Seetõttu näib meile, et käesoleval juhul oli vahejuhtum, mis viis kaebajate vastu algatatud menetluseni, tüüpiline vanglakorratuse näide, mis üldiselt tuleb lahendada distsiplinaarmetmetega.

Kolmas Engeli kohtuotsuses sätestatud kriteerium on ähvardavate karistuste raskus. Neid on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 28. Karistused võib jagada kahte rühma. Esimesse rühma kuuluvad karistused, mis seisnevad kinnipeetavate ühisest tööst eemaldamises, sissetulekute kinnipidamises ja kartserisse paigutamises, igal juhul mitte kauemaks kui 56 päeva. Üksnes viimane karistus võib põhjustada probleeme. Kartserisse paigutamine võib tuua tõsiseid tagajärgi isikule, kelle suhtes seda kohaldatakse. Nendes tingimustes tuleb arvestada siiski, et see karistus on üks vangladistsipliini traditsioonilisi meetodeid ning et kinnipeetavad on oma vabadusest juba eelnevalt ilma jäetud. Sellel põhjusel ei pea me võimalikuks tõlgendada konventsiooni artikli 6 sõnu selliselt, et need keelavad riikidel kasutada seda sanktsiooni kui kriminaalkaristuse olemusega vangla distsiplinaarmedet. Teine rühm hr Campbelli ähvardavaid karistusi seisneb teatud eesõiguste äravõtmises ja karistusest ennetähtaegse vabastamise edasilükkamises. Vastavalt asjaomastele eeskirjadele ei ole need karistused ajaliselt piiratud, kuid need ei või ületada esialgset karistust. Neid eeskirju on üksikasjalikumalt kirjeldatud meie poolt osutatava kohtuotsuse punktides 28 ja 29. On selge, et "teatud eesõigustest ilmajätmine" ei vii asja distsiplinaarvaldkonnast automaatselt üle kriminaalvaldkonda. Rohkem kahtlusi on meil ennetähtaegse karistusest vabastamise edasilükkamise osas. Ilmselt oli kaebajat karistatud tähtajalise vabaduskaotusliku karistusega ning selle pikkuse otsustas teda karistanud kohus. Teiselt poolt on Inglismaa üldine praktika, et vabaduskaotusliku karistuse kandmise alguses teatatakse kinnipeetavale oletatav vabastamise kuupäev, mis saadakse mõistetud karistusajast ühe kolmandiku karistusaja lahutamiseks. Tegelikult kohaldatakse ennetähtaegse vabastamise eeskirju nii, et kinnipeetav vabastatakse pärast kahe kolmandiku karistusaja ärakandmist, välja arvatud juhul, kui ennetähtaegne karistusest vabastamine lükatakse distsiplinaarmenetluse tõttu edasi. Seega võivad kinnipeetavad oma eeskujuliku käitumise korral oodata kasu ennetähtaegse vabastamise süsteemist: tähtaega käsitlevad eeskirjad on hästi sätestatud ning on ka selge, mis võib muuta ennetähtaegse vabastamise väljavaateid. Seega võib distsiplinaarmenetlus viia vanglas viibimise tegeliku tähtaja märkimisväärsele pikenedamisele. Sellele vaatamata jõudsiime järeldusele, et see ei välista kaebajate vastu algatatud menetluse distsiplinaarset laadi. Seda seetõttu, et vanglas viibimise aeg ei või ületada esialgses kohtuotsuses määratud aega, ja seetõttu, et ennetähtaegne vabastamine on süsteemi lahutamatu osa ning seda toetavad distsiplinaarmeetmed.

Peale juba nimetatud punktide ei näe me ühtegi muud punkti, mis võiks olla käesolevas asjas "kriminaalõiguse" nime all artikli 6 kohaldamise küsimuses oluline. Seetõttu oleme seisukohal, et kaebajale ei esitatud "kriminaalsüüdistust".

Konventsiooni artikli 6 lõikes 1 sätestatud norme – vastandina artikli 6 lõigete 2 ja 3 omadele – ei kohaldata mitte üksnes "kriminaalsüüdistuse", vaid ka "tsiviilõiguste ja -kohustuste" üle otsustamise korral. Kaebaja väitis, et artikkel 6 on kohaldatav viimati nimetatud nime all. Me leiame, et see küsimus tuleb läbi vaadata üksnes seoses võimaliku õigusega karistusest ennetähtaegsele vabastamisele. Isegi kui me eeldame, et ennetähtaegne vabastamine on pigem õigus kui eesõigus, ei leia me, et seda oleks võimalik nimetada "tsiviilõiguseks" konventsiooni artikli 6 tähenduses. Ennetähtaegne vabastamine ja selle edasilükkamine on tüüpilised distsiplinaarküsimused. Järelikult leiame, et oleme distsiplinaarmenetluse ning tsiviilõigusi ja -kohustusi käsitleva menetluse vahelise joone distsiplinaarõiguse poolel.

Eespool toodud põhjustel ei ole meie arvates käesoleval juhul artikkel 6 kohaldatav.

KOHTUNIK SIR VINCENT EVANSI OSALINE ERIARVAMUS

1. Kahjuks ei saa ma nõustuda Kohtu enamuse arvamusel, et hr Campbelli asjas rikuti vanglakomisjoni menetlustes konventsiooni artiklit 6. Minu arvates ei olnud artikkel 6 nende menetluste suhtes kohaldatav, kuna need ei puudutanud ühtegi hr Campbelli vastu esitatud kriminaalsüüdistuse või tema tsiviilõiguste või -kohustuste üle otsustamist artikli 6 mõttes.
2. Kohus tunnustas 8. juuni 1876. aasta Engeli ja teiste kohtuotsuses, et konventsioon lubab lepinguosalistel riikidel eristada distsiplinaar- ja kriminaalmenetlust ning tõmmata neid jagav joon,

tingimusel et "distsiplinaarne ei tungiks väärtalt kriminaalse alale ega viiks konventsiooni eesmärkide ja sihtidega ühtesobimatutele tulemustele" (Seeria A, nr 22, lk 33–34, punktid 80–81).

3. Määrates kindlaks, kas "süüdistused" Engeli ja teiste kohtuotsuses loeti vaatamata sellele, et need olid riigi poolt määratletud distsiplinaarsena, "kriminaalseks" artikli 6 tähenduses, piiras Kohus ennast sõjaväeteenistuse valdkonnaga (*ibid.*, lk 34–35, punkt 82, ning käesoleva kohtuotsuse punktis 69 tunnistas Kohus, et vanglas spetsiaalse distsiplinaarkorra kehtestamiseks on praktilised ja poliitilised põhjused. Sellele vaatamata tuli Kohus Engeli ja teiste kohtuotsuses ning 21. veebruari 1984. aasta Öztürki kohtuotsuses (Seeria A, nr 73, lk 17–18, punktid 48–50) sätestatud kriteeriume kohaldades järeldusele, et hr Campbelli vastu algatatud distsiplinaarmenetluses oli artikkel 6 kohaldatav. Minu arvates eksib Kohus, isegi seda kriteeriumi kohaldades, kui ta iseloomustab artikli 6 kohaldamiseks "kriminaalsena" süüdistust, mis nii asjaomase õigusrikkumise kui karistuse seisukohalt olid olemuselt distsiplinaarsed. Seetõttu laiendas Kohus artikli 6 nõudeid menetlustele, millele minu arvates ei olnud need nõuded kohaldamiseks mõeldud.

4. Nagu valitsus tõepoolest omaks võttis, ei ole mingit kahtlust, et samade asjaolude alusel oleks Inglise õiguse kohaselt saanud hr Campbelli vastu esitada ka kriminaalsüüdistuse. Isegi kooskõlas Engeli ja teiste kohtuotsuses sätestatud kriteeriumidega ei tähenda, et kui sellistel tingimustel esitatakse distsiplinaarsüüdistused, tuleb neid artikli 6 eesmärkidel käsitada kriminaalsüüdistustena. Võib esineda tegusid, mis teoreetiliselt võivad tähendada nii kriminaal- kui distsiplinaarüleastumist, mida tuleb nõuetele vastavalt käsitada kui kriminaalset, näiteks vanglaametniku tapmine. Ehkki teod, milles hr Campbelli süüdistati – kollektiivne vastuhakk ja allumatus vanglavõimudele ning omapoolse vägivalda kasutamine – on tõsised, on need selgelt distsiplinaarse iseloomuga ja nii on ka asjakohane süüdistus esitatud.

5. Kaasnenud karistused olid samuti eriomaselt distsiplinaarsed. Nende eesmärk oli eeskujuliku korra ja käitumise säilitamine vanglas. Eelkõige karistusest ennetähtaegne osaline vabastamine võimaldatakse kinnipeetavatele 1952. aasta vanglaseaduse § 25 esimese lõike kohaselt töökuse ja eeskujuliku käitumise eest. Vastavalt on ka karistusest ennetähtaegse vabastamise edasilükkamine distsiplinaarset laadi. Nagu teised karistused, mida võib 1964. aasta vangla sisekorraeeskirja kohaselt distsiplinaarüleastumiste eest määrata, ei ole see "kriminaalõiguse" valdkonda kuuluv karistus. Hr Campbelli asjas vanglakomisjoni mõistetud ennetähtaegse vabastamise kaotus on raske, kuid see ei põhjusta ega või põhjustada vabaduskaotuse tähtaja pikenemist üle talle mõistetud karistuse tähtaja ja seetõttu jääb see distsiplinaarõiguse valdkonda.

6. Sel põhjusel leian ma, et valitsus oli õigustatud mitte käsitama hr Campbelli vastu esitatud süüdistusi, mis põhjustasid menetluse vanglakomisjonis, "kriminaalsena" artikli 6 tähenduses.

7. Leidnud, et artikkel 6 kuulub kohaldamisele õigusrikkumise, milles hr Campbelli süüdistati, iseloomu "erilise raskuse" ning karistuse, millega ta riskis ja mis mõisteti, olemuse ja raskuse tõttu, ei pea Kohus vajalikuks uurida, kas vanglakomisjoni menetlus tõi kaasa "tsiviilõiguste üle otsustamise". Minu arvates ei toonud. Vanglakomisjoni menetluse eesmärk oli selgelt distsiplinaarne, mitte aga otsustada "tsiviilõiguste ja -kohustuste" üle artikli 6 mõttes (vt sellega seoses minu eriarvamus Le Compte, Van Leuveni ja De Meyere kohtuotsus. – Seeria A, nr 43, lk 43–44).

8. Ma soovin siiski lisada: isegi kui eeldada, et artikkel 6 kuulus Kohtu esitatud põhjustel kohaldamisele, ühinen ma kohtuotsuses väljendatud arvamusega, mille kohaselt ei ole põhjust leida, et hr Campbelli asja arutanud vanglakomisjon ei olnud "sõltumatu" või "erapooletu" artikli 6 mõttes, või tuvastada artikli 6 lõike 2 või lõike 3 punktide a või d rikkumist, või et vanglakomisjon ei taganud asja "õiglast" arutamist. Samuti nõustun ma, et ajakirjanduse ja üldsuse kõrvaldamiseks menetlusest hr Campbelli vastu oli olemas piisav avaliku korra ja julgeoleku tagamise põhjus.

9. Kõikides teistes küsimustes, mis ei käsitle artikli 6 kohaldamist vanglakomisjoni menetluse suhtes hr Campbelli asjas, nõustun ma kohtuotsusega.

---

märkus 1 Kõrgema astme kohtu korraldus madalama astme kohtule edastada kontrollimiseks kohtuasja protokoll. – Toim.

märkus 2 Kohtumenetluse esimest väljuvad märkused kohtuotsuses. – Toim.

märkus 3 Kinnipeetav, kelle suhtes rakendatakse eriti rangeid julgeolekumeetmeid. – Toim.

